NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1608 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ HAI 24 JUILLET 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Hanoi	Hanoi (par poste)	Indochine (sauf Hanoi) et Cambodge	Yunnan et Chine (Shanghai)	Siam, Straits et Indes	Nouvelles-Hébrides et Nouvelle-Calédonie	Autres pays
Un an	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 00	6 $ 00	9 $ 00
Six mois	»	3 . 00	3 . 30	3 . 20	3 . 00	3 . 30	4 . 50
Trois mois	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 50	1 . 65	2 . 25
Un mois	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 50	0 . 60	0 . 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
Une seule insertion. . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . : 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Thế nào đáng gọi là tân-nhân-vật ?

(*Tiếp theo*)

B. *Về nữ-giới.* — Trước đã nói thế nào là đủ tư-cách xứng đáng với tên « Tân-nhân-vật » thuộc về nam-giới. Nay xin lược bàn về Tân-nhân-vật của nữ-giới, vì nữ-giới cũng dự một phần quan-trọng trong cuộc tiến-hóa của một quốc-gia. Ta cứ xem ở các nước bên Au-ben My thì thấy về các phương-diện, nữ-giới đều có một cái ảnh-hưởng rất là to tát. Về phương-diện chính-trị thì nữ-giới cũng có quyền bầu-cử, cũng có đại-biểu ở các hội-đồng nghị-viện. Về phương-diện văn-học thì nữ-giới cũng có văn-thần, cũng có thi-sĩ, đã nổi tiếng hoàn-cầu. Về phương-diện khoa-học thì nữ-giới cũng đã sản xuất ra lắm tay bác-sĩ đại-tài đã phát minh được lắm điều kỳ-hiểm. Về phương-diện kinh-tế thì nữ-giới cũng có người mở thương-cục to, coi những công-xưởng lớn, chẳng kém bên nam-giới chút nào.

Nữ-giới các nước như vậy, nữ-giới Việt-Nam ta ngày nay thế nào ? Nói rằng nữ-giới nước nhà xưa sao nay vậy, vẫn đứng im một chỗ, thì khí quả ; vì trong vòng mấy năm nay, nhờ Chính-phủ trông nom, quốc-dân cổ-động, nên nữ-học ngày một mở mang mà nữ-giới nước nhà đã có phần tiến-bộ. Nữ-giới đã có phần tiến-bộ thì có ảnh-hưởng đến cuộc tương-lai của quốc-dân, thì có những bậc « tân-nhân-vật » cũng ra tay gánh vác một phần cái chức-vụ dìu dắt dân em lên chỗn vẻ-đài rực rỡ như bên nam-giới vậy. Thế thì « tân-nhân vật » bên nữ-giới là ai ?

1° Tân-nhân vật bên nữ-giới có phải là những hạng mỹ-nữ đẹp như Hằng-nga, chiều chiều dắt dìu nhau đi chơi phố này phố nọ, hay tối tối rủ nhau đi xem rạp tuồng này rạp hát khác, nói chuyện thật tự-do, nô đùa không e-lệ, khác hẳn các bậc thiếu-nữ nhút nhát ngày xưa không ? Không phải nói ai cũngrõ đó là những hạng vô giáo-dục, lại có tính chai-lỳ, đua đòi theo kẻ khác, bỏ cả công việc nhà, thật là một hạng làm bại-hoại cho phong-hóa, làm đảo-ngược cả cương-thường, là một hạng có tội với quốc-dân, chớ bỏ-ích được gì mà dám bảo là « tân-nhân-vật » !

2° Tân-nhân-vật bên nữ giới có phải là những nhà nữ-sĩ — không biết thực hay giả — mượn tiếng học-sinh để đề đường hoa-nguyệt, mượn câu văn-sáo để kén bạn « tri-âm », nay có tên ở báo-chương này, mai có tên ở tạp-chí khác, xem giọng văn thì rõ ra một nhà khuê-các thủy-mi đứng đắn, mà xem cách hành động thì..... cũng chẳng khác chi ai.... Tân nhân-vật có phải là những hạng giả danh nữ-sĩ ấy không ? Hạng này chẳng cần phải nói ai cũng biết là một hạng học-thức còn non, giáo-dục còn kém, chưa có thể gọi là « tân-nhân-vật » được.

3° Tân-nhân-vật bên nữ-giới có phải là hạng làm việc công-sở có ít nhiều tân học, biết ít tiếng Pháp văn, ngày hai buổi đi làm, công việc trong nhà phú cho vú già con nọ, giao-thiệp một cách quả tự-do, không có chút chi thẹn-thò e-lệ ; trong nhà tiếp khách dàn ông nói chuyện luận-bàn về các vấn-đề một cách rất là tự nhiên, ra ngoài gặp bạn cô khi cũng « toa » cũng « moa » cũng bắt tay bắt chân..... Những hạng ấy có phải là tân-nhân-vật của nữ-giới Việt-Nam không ? Cứ công bằng mà nói thì cách giao-thiệp của hạng này thật là văn-minh lắm, nhưng không rõ cách giao-thiệp văn-minh ấy có hợp với tình-tình phong-tục nước mình không ? Nếu quả là hợp với phong-tục nước mình, nếu quốc dân không lấy thế làm chướng mắt nghịch tai, thì cũng có thể gọi là « tân-nhân-vật » đó.... Nhưng không biết quốc-dân có chịu thế cho không.....

4° Tân-nhân-vật có phải là hạng các bà các mợ được tôi duyên đẹp số mà gặp những đức ông chồng phú-quí, kiếm được ra tiền, rồi trông vào cái lương tháng, cái công-nghiệp của chồng mà chẳng chịu làm lụng việc chi giúp đỡ chồng con nữa ; chỉ ngày hai bữa ăn xong lại đi chơi bời tiêu-khiển với chị em, công việc nhà phú thác cho vú em thằng nhỏ ; tối đến lại chồng một xe, vợ một xe đạo mát phố này phố khác, tiêu-khiển cuộc no cuộc kia, nếu chồng không chiều ý một tí gì là so bì nũng nịu ngay, nào nứ quyền, nào bình-đẳng..... chỉ muốn cho thỏa lòng dục vọng mình thôi, còn việc tề gia nội trợ, giúp chồng dạy con tính không biết chi chi cả..... Tân-nhân-vật có phải là các mợ phong-lưu lịch sự ấy không ? Thiết tưởng bao giờ nhân-loại chịu rằng nữ-lưu là một vật vô-ích cho loài-người, chỉ là một cái máy đúc con thôi, chỉ là một hạng ăn hại chồng thôi thì bấy giờ ta mới chịu công-nhận các bà các mợ phong-lưu trên này là « tân-nhân-vật » của nữ-giới nước ta !...

5° Sau hết, tân-nhân-vật về nữ-giới có phải là những cô thiếu-nữ theo nghiệp bút-nghiên, ra đua tài thi sánh với nam-nhi, mà giữ được phần ưu-thắng, hết đỗ bằng này lại thi bằng nọ, chẳng khác chi các hạng tu-mi không ? Về hạng này ta chưa dám đem một lời phán-đoán cả-quyết ngay từ bây giờ, vì e chẳng khỏi mất sự công-bình. Hạng này mới xuất hiện ra được mấy năm nay, cái học-thức tuy rằng một ngày một rộng có thể sánh với những bậc thông minh, tuấn-tú bên nam-giới, song cách cư xử, sự hành vi ta chưa thể xét đoán một cách rõ ràng được. Vậy ta phải chờ ít lâu nữa mới rõ cái giá-trị đích đáng của hạng này. Nếu các nhà thiện-nữ kia biết dùng cái tài-học của mình để làm cho trọn cái nghĩa-vụ đối với nhà đối với nước, biết dùng cái tài-học ấy làm lợi cho đồng-bào cho xã hội, biết giữ những nết tốt tục hay mà tiến-nhân ta đã để lại cho từ mấy mươi thế-kỷ nay, biết tránh bỏ những cái thói dở tục hư mà bọn trí hẹp tài sơ thường cho làm hay mà mắc phải, biết giữ phận mình, biết chức-vụ mình, biết rằng có nghĩa vụ mới có quyền lợi, nếu các nhà thiếu nữ kia sau này ra đời phó với đời mà biết như thế thì sẽ được công-chúng hoan-nghênh, ca-tụng mà hiển cho cái tên qui hóa « tân-nhân-vật » của nữ-giới Việt-Nam đó.... Nhưng nếu lại như ai ỷ tài ỷ giỏi, trông đỗ được mấy cái bằng là vào bậc thánh thần, đối với đồng-bào thì ra ý khinh khi, đối với họ mạc thì đem lòng lãnh-đạm, nghĩa-vụ làm không trọn, chỉ những hồ hào nhau mà đòi quyền nọ lợi kia, nào là nam nữ bình quyền, nào là tự-do hôn-thú, văn văn..., làm cho gia-đình mất hạnh-phúc, quốc-gia mất hi vọng... Nếu vạn nhất mà như thế thì cái tên « tân-nhân-vật » của nữ-giới kia lại chưa biết hiển cho ai được nữa.

Song chắc rằng đó là một điều lo xa thái quá mà thôi, chớ những bậc khuê các có tài kia, đã được cái giáo dục trong gia-đình, lại thêm cái giáo-dục nơi học-xá tài-bồi vào thì chắc rằng đã hiểu thế nào là quyền-lợi, thế nào là nghĩa-vụ, thế nào là chính đạo mà nơi theo, chắc không đến nỗi để cho đồng bào ta thất vọng đâu. Mong rằng các bậc khuê các ngày nay là « hậu bổ » tân-nhân-vật của nữ-giới nước nhà ngày mai, sẽ hiểu rõ chức trách của mình, sẽ biết dự một phần quan-trọng trong cuộc tiến hóa của quốc-dân thì thật là vẻ vang cho nữ-lưu Nam-Việt vô cùng !

B. G.

ÂU CHÂU BIẾN TỈNH

HAVAS

Paris, ngày 21 Juillet 1922

Cuộc Đầu-xảo Marseille

Quan Toàn-quyền Long đến thăm các vi Đầu-xảo Đông-pháp, M. Lương-khắc-Ninh có đọc diễn-văn chúc mừng ngài và cảm tạ ngài đã mở mang đường sinh-hoạt cho nhân dân Đông-pháp. Quan Toàn-quyền cảm tạ ai nấy đã ra công giúp sức vào các công-việc kia khắc của chánh-phủ trù tính ở Đông-pháp bấy nay. Quan Toàn-quyền có xơi cơm trưa tại vi Pháp-Việt. Buổi chiều bộ Chánh Ủy-viên có đặt đại tiệc, quan Toàn-quyền Long chủ-tọa. Ngài có tán dương cái công-cuộc khai hóa của Đại-pháp thi hành một cách hòa bình. Ngài nói khen hoạt thành-niên học-thức của Đông-pháp.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 21 Juillet 1922

Giải thưởng Rome

M. Ducos de la Haille, học trò M. Ernest Laurent và M. Collins, được giải thưởng Rome về khoa hội-họa.

Việc nước Anh

Có hai chiếc tàu đụng nhau trong bể Manche. Một cái là chiếc *Remarco* của nước Anh. Sự tổn hại nhiều ít thế nào chưa rõ.

Nước Pháp với Bỉ-lân

Đội hải-tuyển của Đại-pháp đã tới Dantzig ngày hôm thứ tư. Quan thủy-sư đô-đốc Paglieri-Conti, chỉ-huy đội tàu ấy đã đến thăm Varsovie. Quan thống-chế Pilsudsky đã gửi bội-tinh *Virtuti militari* cho quan thủy-sư đô-đốc.

Đám tang quan nguyên-soái thống-binh Doddz

Đám tang quan nguyên-soái thống-binh Doddz đã nhất đẳng bội-tinh đã cất ở Paris. Quan thủy-sư nguyên-soái Vindry có đại diện đến. Giám quốc đi đưa đám.

Thị giá quốc-trái : 3°/. 53 20. — 4 /. 1918 91,95. — 5°/ 1915-1916 76,95. — 5°/. 1920 90 25. — 6°/. 1920 89,90.

Bordeaux, ngày 22 Juillet 1922

Tuần-lễ Vạn-quốc

Tòa Trị-sự hội Vạn-quốc quyết nghĩ rằng nước Đức sẽ được cử đại-biểu đến dự nghị Hội-đồng coi về vấn-đề Địch tế Hội-đồng lại trù chuẩn bản tờ trình của M. Viviani.

Việc nước Anh

Có tin rằng Hoàng-thái-tử nước Anh sẽ đi thăm Nam Phi-châu.

Giải thưởng Rome

M. Giroud được giải thưởng Rome về khoa kiến-trúc.

Cái vấn-đề bảo-chứng

Cứ theo như bản án-văn của hội-đồng bảo chứng giao cho chánh-phủ Đức, thì Đồng-minh sẽ có hai viên đại-biểu đề kiểm duyệt các sổ chi thu của nước Đức, một viên sẽ kiểm duyệt các sổ thu-nhập, một viên sẽ kiểm duyệt các sổ chi xuất. Chánh-phủ Đức phải để trình viên đại biểu thứ nhất các sổ thu nhập và cái thế lệ về việc tài-chính. Viên đại-biểu thứ hai sẽ xét xem các sổ tiêu có đúng với các số tiền định trước hay không. Còn về việc ngăn ngừa cho tư-bản khỏi ra ngoài, thì hội-đồng sẽ sửa lại các thể lệ của nước Đức về việc ấy cho được hiện nghiêm. Về việc ngoại thương, thì sau này sẽ công-bố những biểu tổng-kê nhất nguyệt kỳ, và những biểu tổng-kê tam nguyệt kỳ. Cả về sự vận tải, sự sanh thực, và các thứ thuế cũng sẽ công-bố các biểu tổng kê như thế.

Tại Hội Khai-trí

Kỳ hội nghị của Hội-đồng quản-trị

Chiều thứ bảy 22 Juillet hồi 5 giờ, hội-đồng quản-trị hội Khai-trí-tiến-đức đã họp nhị kỳ nhà công-quán của hội ở phố hàng Trống. Đến dự hội có quan cai-trị Marty phủ Toàn-quyền, quan Tuần Hoàng trọng Phu, là hội trưởng hội K. t. T Đ các quan Tổng-đốc Phạm-văn-Thụ, Lê-trung-Ngọc, Tạ-Duyên, Chế-quang-Ân, các quan Tuần-phủ Ng-năng-Quốc, Trần-Mỹ, quan Thương-tá Ng-iết-Tế, MM. Bạch-thái-Bưởi, Trần-việt-Soạn Ng. hữu-Tou, Ng.-qui-Toảo, Ng.-kim-Lân, Phạm-văn-Khoan, Lê-văn-Phúc, Đỗ-Tuân, Phạm-mạnh-Xứng, Ng.-thành, Hoàng-quang-Hương, Hoàng-hữu-Đôn, Lê-thành-Ý, Ng.-văn-Tâm, Ng-văn-Nho, Trần-trọng-Kim, Phạm-huy-Lục.

Quan Hội-trưởng nói rằng ngày nay hội đã có nhà công-quán thì thuận-thoảng nào đặt một bữa tiệc mời các qui quan có chân trong Hội đồng bảo trợ để tỏ tình thân-ái và nhân thể rành thảo-giải hàm những công việc có ích cho Hội. Vậy tiệc ấy mồi tháng nên đặt một, tiện hay là hai tháng một lần. Các hội viên phần nhiều định hai tháng một lần, M. Ng-hữu-Tin là phó hội-trưởng muốn xin đặt mỗi tháng một lần. Sau Hội-đồng định rằng việc làm tiệc ấy không nhất định kỳ hạn là bao nhiêu, cứ mỗi lần Hội-đồng hội nghị thì sẽ định lấy ngày mở pha tiệc mà...

Rồi Hội xét đến những đơn xin vào Hội của hội-viên mới. Những ông sẽ tên đăng ở *Nam-phong* từ tháng trước đều được ra nhận cả.

Bọn rồi bàn đến một vấn-đề rất quan-trọng của Hội mà các hảo-quan ta độ nay bình-luận đến luôn là việc thiết lập ra các Ấu-trĩ-viện.

Quan cai-trị Marty nói rằng các nước bên Âu Mỹ có nhiều hội lắm, mỗi hội có một chủ-ý khác nhau, như hội Hàng-hải, hội Không-trang, hội Giới-tiru, hội trị bệnh lao văn văn, mỗi hội hàng vạn người. Nhờ về cái số đông người như vậy mà các hội đại được lợi cái mục-đích chung. Các hội ấy thiết lập ra thường là do những quan chức, những nhà có thế-lực trong nước không còn nói mong lấy danh-tiếng lấy lợi nhỏ, chỉ chú-ý đến những việc công-ích mà thôi. Hội Khai-trí tiến-đức ngày nay lập ra là có một cái mục-đích rất rộng nhưng chẳng lẽ lo liệu những việc khai-hóa, tiếp-tế cho quốc-dân để xứng với cái tên của hội. Công việc của hội Khai-trí còn nhiều, nhưng có một vấn-đề rất quan-trọng đến yên-nguy của nòi giống ta mà nếu bao lâu ngày là cái vấn đề thiết lập ra các Ấu-trĩ-viện. Về việc ấy, quan cai-trị Marty có đề trình Hội-đồng tờ dự định sau này về cách tổ-chức những cơ-sở của Ấu-trĩ-viện.

Vấn-đề thiết lập ra các Ấu-trĩ-viện của hội « Khai-trí tiến-đức »

Cái hai bãn-khỏn ở nước Việt-Nam ta cũng như ở các nước khác bên Viễn-đông và Ấn-độ, thật là một cái vấn-đề về xã-hội khó giải-quyết.

Ở Ơ-rốp thì chỉ có những chốn thợ thuyền tụ họp đông là hay mắc cái tai nạn ấy thôi.

Á-châu thì khác hẳn. Những xứ bấy còn ở trong thời-kỳ canh-nông như là Bắc-kỳ và Trung-kỳ ta, ruộng đất, dân nhiều, thì chỉ những chốn thôn quê là hay bị cái nạn bần-khỏn ; mà cái nạn ấy lại dễ đột nhiên có những miền cây cấy riêng một thứ, thuộc về đồng bằng Bắc-kỳ và những tỉnh men bờ biển Trung-kỳ, là những nơi cứ hai ba năm lại bị đói kém cực khổ.

Ở bên Ơ-rốp bao nhiêu những cái tình-trạng khốn-khó của xã-hội thường tụ lại ở chỗ thị-thành, cho nên đề tâm cách (hoặc là vĩnh-viễn, hoặc là tam thời) mà chống với cái hại bần-khỏn.

Bên Á-châu và nhất là ở nước ta, vì bao nhiêu những cái tình-trạng khốn-khổ của xã-hội thường giải-rác ra khắp mọi nơi, nâm nào cũng như nâm nào, mà cái số bần-dân lại là một số rất nhiều, cho nên cái phương-pháp cứu-bần thật là khó.

Tuy nhiên, Hông-Pháp Chánh-phủ chưa lập ra một phương-pháp dịch-đáng để cứu sự bần-khỏn, nhưng cũng nên biết rằng nhà nước Bảo-hộ cũng đã trù-liệu được nhiều phương sách kinh-tế, như là mở mang nghề nuôi tằm, việc dẫn-thủy-nhập-điền, mở mang đường sá ; công là đường lối giao-thông tiện-lợi, để tiện-cách di-tiêu di-dân, dựng cuộc y-tế, chẩn-bần v. v., thì cũng đã trực-tiếp cứu-tai tuất-nạn cho nhân-dân được nhiều.

Chắc rằng nhờ có các phương-sách ấy, cách sinh-hoạt chung của dân-gian cũng có cơ được thịnh-lợi mà lại cũng có thể trừ bớt được cái sự nghèo-nàn.

Nhưng cái cơ-quan hành-động của Chánh-phủ hoặc phải đợi lâu năm mới trông thấy kết-quả, hoặc thì hành ra có giới-hạn thôi, vì phải tùy-theo số dự-toán. Bởi thế những cảnh-trạng nghèo-nàn ở chốn thôn-quê tuy rằng có bớt-ra được, một đôi chút, nhưng mà kể cả toàn-thể, thì vẫn y-nhiên, khốn-khổ còn lâu.

Bây giờ lấy cái nghị-lực của một đoàn-thể tư-nhân-hà lại không có thể giúp thêm, thế vào hay bổ-khuyết cho các cơ-quan hành-động của Chánh-phủ hay sao.

Hội Khai-trí tiến-đức ta là một Hội đã tự-nhận lấy cái chức-trách đứng trông nom những việc tiến-hóa trong xã-hội An-nam, thì chắc là có thể đảm-đương được công việc ấy. Kỳ đại-hội-đồng mới rồi, nhân hội-đồng đã hiệu đồng-tình, nên hội-đồng quản-trị quyết tìm phương liệu-lắm cứu-khổ, là một cái vấn-đề xã-hội thiết-yếu để-nhất ở xứ nầy.

Cứ xức Hội ta tưởng có thể làm được như sau này :

1. Giáo cho các hội-viên ở các tỉnh nghiên-cứu các khoản cốt-yếu về vấn-đề ấy, công-bố những phương-pháp có thể trừ được hại bần-khỏn, cổ-động cho nhân-dân đến ở những nơi hoang-địa mà khai-khẩn ; khuyến-khích những cuộc dự-phòng cứu-tế xã-hội văn-vân... Những công việc trên nầy, Hội ta chỉ mới công nghiên-cứu cổ-động hộ mà thôi.

II. Khởi phát ra những công cuộc riêng để cứu tế, về công cuộc nầy cần phải dự định phương sách, vì những công việc ấy phải phí tổn nhiều tiền, không phải để có đủ được. Hội-đồng quản trị vẫn biết rằng : « Lắm ôm đồm quá thì không được vững vàng », nên hãy chú tâm giới hạn lực hành vào một cái phạm vi rõ ràng, để có thể làm được việc có ích nguy.

Bởi thế hội mới xướng lập ra các « Ấu-trĩ-viện ».

Ba chữ Ấu-trĩ-viện 幼稚園, là khử vẫn Tàu nghĩa là cái « vườn cây trẻ con » ; bên Nhật-bản dùng ba chữ ấy để chỉ các viện bảo dục anh nhi, giống như những viện mà hội Khai-trí tiến-lực định khởi lập ra ở xứ Bắc-kỳ. Nước Nhật-bản vốn là một nước kỹ-nghệ nên các Ấu-trĩ-viện của Nhật-bản nguyên là mô phỏng cách thức các « vườn Ấu-trĩ » ở các thành thị động người công nghệ (phía bắc nước France, Allemagne) bên Europe mà lập ra.

Ta cũng mượn ba chữ « Ấu-trĩ-viện » để chỉ những viện hội ta sắp đặt ra, vì ba chữ ấy có cái ý-vị văn-chương rất chuộng ở đất Viễn-đông nầy mà lại không phỏ bày cái mục-đích cứu giúp ra, nên không có thể mếch lòng những người cùng tông được. Nhưng mà các công-cuộc của hội ta sắp sáng lập ra đây không cần phải theo đúng cái qui-mô của các bảo-dục anh-nhi-viện ở Ơ-rốp và ở Nhật-bản, vì những lẽ ta sẽ nói sau nầy. Tuy vậy cái mục-đích đối với xã-hội cũng chẳng khác, vì chỉ cốt : « Bảo-trợ cho những hài-nhi bị phải cảnh bần khổn ».

Tình-trạng chấn thận quế. — Ai đã đi qua những làng Trung-châu Bắc-kỳ hay là những tỉnh phía bắc Trung-kỳ, thì biết rằng trong mỗi làng người giàu có phong lưu vào mặt dân sanh trong làng thì ít mà người nghèo nàn khốn khổ thì rất nhiều. Bọn dân nghèo ấy là những người « cùng đinh hạ hộ » thường không có gì số, mà có chẳng nữa cũng chỉ một cái lều tranh, một miếng đất con, cách sinh nhai thật không đủ nuôi thân, nuôi nhà ; người thì đi làm thuê cho những nhà phú-hộ, công-ra chẳng được bao ; người thì quanh năm phải đi làm cu-li để kiếm ăn. Cái cảnh khổ của người phải đi làm thuê làm mướn của nước Nam không giống như cái cảnh khổ của những người nhà quê nước France. Ở nước France người nào có khỏe mạnh cũng là kiếm được đủ ăn. Mà những người khỏe mạnh thì cũng chỉ có. Ở nước Nam ta người nhà quê nước ít ai bằng cùng. Đinh đã hết sức làm lụng thường cũng không khỏi đói khát. Nói rằng những nhà bần dân ở trong các tỉnh Trung-châu Bắc-kỳ ta nhiều năm Trăng-kỳ phần nhiều làm khổ nhọc cả năm, mà ngày ba tháng làm

Tự, Võ Phi Hùng Cựu Hồ Rừng Xưa Chiến Đặng chủ . Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Tu forums de chiến đặng

chỉ được ăn một bữa, nói như thế là tả đúng cái cảnh khổ của dân An-nam, mà cái câu nói đó ai cũng công nhận là có sự thực.

Lại có nơi gạo kém chỉ dành cho những người già yếu xơi, còn những người khỏe phải nấu ngô khoai mà ăn.

Cái cảnh bần khổ ấy thật là nhiều nỗi đáng thương, mà thảm thương nhất là nỗi nhiều nhà nghèo-khổ ở chốn thôn quê không có thể trông nom nuôi nắng được những lũ trẻ con còn măng sữa cho được phải chẳng.

Lũ trẻ con ấy không những là không được nuôi nắng tử-tế, lại còn thường bị bỏ liều cho-vơ, sáng sớm ngày ra mẹ đã đem cơm nguội còn thừa hôm trước mớm cho con, rồi để con ở nhà mà đem thân đi làm thuê làm mướn, hoặc đi buôn bán đường xa. Còn những đứa trẻ lên ba lên năm tuổi thì cả ngày mẹ giao mặc cho đứa anh đứa chị nó bế dắt lẫn nhau, hoặc nhờ những bà già lụ khụ hay là người láng diềng trông nom hộ.

Cũng có khi bố mẹ đi làm, sợ con chơi bời nhỡ xảy ra sự gì nên giết nó ở trong nhà ; mà chẳng cứ mùa nào, đứa bé chỉ có một cái áo bẩn thỉu ở trên mình.

Ai mà lưu tâm quan-sát đến cái tình-cảnh trẻ con thì thấy ngay nhiều cái tình-trạng đáng kinh đáng sợ. Cái lẽ anh-nhi bị yểu-tử cũng là lẽ thường, mà cái lẽ khỏe sống yếu thác cũng là cái công-lệ đào-thải tự-nhiên. Nhưng xem ra những đứa trẻ còn sống ở xứ này phần nhiều cũng không được tinh-anh trang-kiện. Số trẻ con bị bệnh về não-chất hoặc bị bệnh về thần-thể rất nhiều. Như có một làng ở Hưng-yên, trong 100 đứa trẻ con chưa đầy 10 tuổi thì thấy có đến 70 đứa hoặc bị chột bị mù, hoặc ghẻ lở hay là bị bệnh ngọ-ngần. Còn 30 đứa tuy vô bệnh mà cũng không phải là thực khỏe mạnh.

Lại còn nhiều làng thấy có nhà trẻ con lên ba, bốn tuổi, cả ngày chỉ buộc vào cột nhà ; lại có nhà khi đi làm vắng, đem trẻ con để chơi trong bố đất, phóng uế nhẻ-nhãi cả ra, mà cứ phải ngồi ngượng dưới hố mãi đến khi bố mẹ về. Cái đó là người bố mẹ đứa bé đi vắng, ở nhà không ai trông nom, sợ con đi chơi nhỡ ngã xuống ao chuôm.

Đã là mỗi nơi một vài điều, chúng cứ xét kỹ trong các làng thì còn thấy nhiều cái cảnh khổ nữa. Nói tóm lại thì ở chốn nhà quê dân gian chia ba quả hai phần là người bần-khổn, phải bỏ liều con thơ không hề có chút vệ-sinh. Bởi không có người biết cách trông nom, nên đến nỗi nhiều đứa để chơi bẩn thỉu quá chừng. Không phải là người Việt-Nam ta không yêu con trẻ, nhưng thành là tại không biết cách trông nom, mà dẫu có biết chăng nữa, thực tình cũng không sao có thể nào làm được.

Tình-trạng những đứa trẻ mới đẻ còn phải nuôi sữa, cũng rất thảm. Nhiều đứa thật là mới lọt lòng mẹ ra đã phải đầy vào kiếp « bú mày », nghĩa là ăn mày sữa.

Bây giờ muốn tìm cách bổ cứu về tình-cảnh ấy, ngoài cái cách Nhà-nước thành-thoảng phái người đến diễn giảng về vệ-sinh — là một cái cách không có hiệu-nghiệm gì mấy — thì có phương-sách gì hay để bổ cứu cho tình-cảnh ấy không ?

Hội Khai-trí-tiến-đức ta nay muốn tỏ cho mọi người biết rằng, nếu biết cách dung công mà thực hành phương cứu-tế, thì độ trong vài năm có thể cứu được cái cảnh-trạng con trẻ khốn khổ ấy là cái cảnh-trạng do ở bệnh nghèo mà sinh ra. Cái phương-sách ấy là dẫn lập ra « Ấu-trĩ-viện » khắp mọi nơi.

Cách lập ra Ấu-trĩ-viện

1° Ở Bắc-kỳ làng nào cũng có đình, chùa, miếu, quán ; những nơi ấy mỗi năm chỉ khi làng vào đám mới phải cần đến mấy ngày, còn thường thì vẫn bỏ không.

Khi định lập Ấu-trĩ-viện ở làng nào, thì Hội nên mượn một nơi đó, xem có cần thì xếp đặt qua lại để làm nơi bảo-dưỡng trẻ con, rồi giao cho một bà bảo-mẫu trông nom.

2° Công việc của người bảo-mẫu phải làm rất giản dị. Phàm những người bần-khổ trong làng, dắt con cái lại, thì người bảo-mẫu phải nhận mà bảo-quản. Chỗ để làm Ấu-trĩ-viện thường phải cho rộng rãi, để bảo-mẫu trông nom cho con trẻ chơi đùa ; bảo-mẫu phải giữ-gìn cho chúng nó sạch sẽ, phải tắm rửa cho chúng nó ; mỗi ngày cho ăn hai bữa (cơm để cho ăn thì hoặc cứ bố mẹ đứa bé đem đến, hoặc của làng hay Hội tư-cấp). Khi trẻ con có chốc mụn, đau mắt, thì bảo-mẫu phải biết cách điều-trị. Công việc của bảo-mẫu chỉ có thế thôi.

Trong Ấu-trĩ-viện chỉ nhận trông nom con trẻ từ 7 tuổi trở lại (7 tuổi là tuổi đi học), vì từ 7 tuổi trở lên hoặc đứa bé đã biết đi ra tập việc ngoài đồng, thì đã đủ sức mạnh biết tự-vệ, hoặc đứa bé đã có thể cho đi học, thì việc trông nom về sự vệ-sinh của nó đã có thầy giáo dạy nó.

Cách lựa chọn các Bảo-mẫu 保 姆

Trong các bậc trung hay thường ở nữ-lưu Việt-Nam ta vốn có nhiều người sẵn lòng làm việc phúc-đức, như là các bà hóa chồng hay hiếm con. Nhưng vì trong xã-hội Việt-Nam không biết cách lợi-dụng, nên tuy có hăng-tâm mà không có thiện-nghiệp mà làm. Bây giờ hội Khai trí-tiến-đức ta có thể dùng các người ấy mà lập nên một bọn người giúp việc phúc-đức, đây tức gọi là các bảo-mẫu.

Các bảo-mẫu sẽ theo một cái quitắc rất giản-dị, song bắt phải thừa hành chặt-chẽ. Mỗi lớp bảo-mẫu mới mộ phải đến học-tập ở nhà Chánh tại Hà-nội độ hai ba tuần lễ ; để biết năm ba điều thường-dùng về cách trông nom trẻ con. Có quan thầy thuốc của Hội-đồng bảo-trợ (Comité de patronage) Hội ta đến chỉ-giáo. Các bảo-mẫu sẽ học thuộc lòng cái qui-tắc ấy và phải nhớ những lời dạy bảo (Hội ta sẽ nhờ các nhà hay chữ trong Hội làm sẵn thành văn), về chức-vụ và phận-sự của các bảo-mẫu và về cái mục-đích của công-cuộc Ấu-trĩ-viện vân vân. Các bảo-mẫu đã biết hạn tập-sự rồi thì bổ, nhiệm vào coi một Ấu-trĩ-viện ; khi bổ nhiệm thì có các Hội viên Khai trí-tiến-đức ở trong bản-hạt công-nhiên đến chứng-kiến.

Mỗi Ấu-trĩ-viện sẽ thuộc về quyền một Hội đồng địa phương trực-tiếp kiểm-sát, Hội-đồng ấy do một hội viên hội-Khai-trí (bây giờ ở lỗng nào cũng có người chân hội Hội ta) làm chủ-tọa ; các ký-dịch sở-tại cũng có thể đến dự hội-đồng.

Mỗi bảo-mẫu sẽ được lương một tháng là 8$p. 00hoặc 10 p. 00.

Ấy đại-khái Hội ta muốn lập ra một công-cuộc như thế. Công-cuộc ấy Hội ta định khởi-hành ngay năm nay. Ta nên biết rằng :

1° Làm công-cuộc ấy không cần phải có nhiều tiền ngay ; hễ tìm được phương-sách gì mới và cái thể làm được đến đâu thì sẽ tuần-tự mở mang đến đấy.

Lập nên một Ấu-trĩ-viện thường không tốn kém mấy : chỉ mua mấy cái chiếu mấy cái đồ chơi, mấy cái đồ dùng về việc tắm rửa cho sạch sẽ mấy cái đồ dùng về việc bếp nước.

Nhà nước có lệ phát các thứ thuốc (như nước rửa mắt, tanh-tuya-ri-ôt, kí-ninh) không lấy tiền. Ấu-trĩ-viện được viện theo lệ ấy.

Còn trẻ con ăn uống thì phần nhiều Hội-đồng địa-phương có thể trông vào các nhà từ-gia trợ cấp cho. Song mỗi đứa ăn chỉ hết 0$p. 04 một ngày thôi.

2° Trong các công cuộc từ thiện có thể làm ra được ở xứ này, thì việc lập Ấu-trĩ-viện là việc dễ làm nên dễ tổ chức, mất ít tiền và chắc sẽ có công-hiệu hơn cả mọi việc. Trong một Ấu trĩ viện mà biết cách giữ gìn thì chắc mỗi ngày lại tăng thêm cái số con trẻ thoát khỏi cái bệnh truyền-nhiễm, tàn-tật. Công việc Ấu trĩ viện nếu làm cho từ tế thì thấy công hiệu hiển nhiên, làm cho nói giống thịnh vượng, mà kỳ thực không phí-tổn bao nhiêu tiền của xã-hội.

3° Công cuộc Ấu-trĩ-viện thực là một việc tương-tế hợp với lòng khát vọng và cái tình cảnh bần-xứ.

Cuộc Ấu-trĩ-viện của Hội ta chỉ trông nom cho con trẻ đến 7 tuổi rồi giả về cho bố mẹ nó, hoặc cho đi học, hoặc cho đi tập làm ruộng làm nghề. Như thế thì công-cuộc của Hội ta không có làm mất cái nghề cần-bản của đứa trẻ. Điều đó là điều quan-hệ. Ấu-trĩ-viện cũng nhận cả trẻ bỏ-côi đến 7 tuổi thôi, quá tuổi ấy hoặc đã có làng nhận lấy chúng nó, hoặc có nhà bỏ-côi nuôi chúng nó. Hội ta thế là hết trách, nhiệm, nên biết rằng Hội ta không chủ lập các nhà bỏ-côi.

4° Công-cuộc phải làm như thế, chỉ có Hội ta là một Hội lớn hiện bây giờ đã có quá 650 hội-viên, mới có thể khởi-xướng ra và làm nên được, vì những tiền cần ngay để khởi-lập các Ấu-trĩ-viện buổi ban đầu này thì có thể trông cậy ngay ở trong các hội-viên cũng được. Sau này bao giờ phải cần thêm tu-bản thì ắt phải cần đến những các bậc háo-phú. Mà các bậc háo-phú ấy thì Hội ta cũng không thiếu gì người.

Hội ta vì có đủ các bậc quan-thân, nên chỉ có Hội ta có thể-lực mà gây dựng nên được các người Bảo-mẫu.

Sau nữa về cách trị-sự trong cuộc Ấu-trĩ-viện chỉ có Hội ta làm được vì chỗ nào cũng có hội-viên mới có thể liên kiểm-sát luôn-luôn các Ấu-trĩ-viện và tìm cách khuếch-trương cho rộng thêm ra.

Đối với Chánh-phủ thì Hội Khai-trí tiến-đức ta đã có các quan to các nhà cự-phú làm chủ-trương, lại có hội-đồng bảo trợ mà có quan Sarraut đại-nhân đứng đầu để giúp đỡ thì chắc là Nhà-nước phải tin là một đoàn-thể có thể đảm-bảo được về đường vật-chất và luân-lý.

5° Hội Khai-trí tiến-đức ta vốn có mục-đích muốn làm cho cả các phái thường-nghiệp dân-đảng Việt-Nam đều biết dự vào công việc làm cho nòi giống Việt-Nam tiến-hóa về đường tinh-thần và về đường xã-hội, vậy thì lập ra Ấu-trĩ-viện là rất hợp với mục-đích ấy.

Bản dự-thảo về qui-tắc Ấu-trĩ-viện

I

Công-cuộc Ấu-trĩ-viện là do ở hội Khai-trí tiến-đức (là hội dựng theo pháp luật hiện phủ Thống-sứ có giữ điều lệ) đã thiết-lập ra, đứng hiểm-soát và bảo-hộ.

Những công việc quản-lý và mở mang Ấu-trĩ-viện thì do hội-đồng quản trị hội Khai-trí tiến-đức bàn định.

Hội-đồng chủ-sự công cuộc ấy, viên tổng-quản-lý cùng các người làm công, bắt cứ làm việc gì, chỉ được có những chức quyền đã định ở bản qui-tắc này, hay những chức quyền mà hội-đồng quản trị Khai-trí tiến-đức sau này sẽ định.

II

Hội-đồng chủ sự công cuộc Ấu-trĩ-viện thì có những viên này :

Một viên Chủ-hội chọn trong các viên hội-đồng bảo trợ AFIMA.

Một viên Phó-chủ-hội chọn trong các hội viên An-nam có chân hội-đồng quản-trị. AFIMA.

Một viên Tổng-thư-ký chọn trong các viên hội-đồng bảo-trợ AFIMA.

Một viên Phó-thư-ký chọn trong các hội-viên AFIMA.

Hai viên cố vấn về thuốc thang chọn trong các viên thầy thuốc có chân hội-đồng bảo-trợ AFIMA.

Một viên cố-vấn về pháp-luật chọn trong các viên trạng-sư có chân hội-đồng bảo-trợ AFIMA.

Chín viên hội-viên chọn trong các hội-viên AFIMA.

Cách chọn các hội-viên hội-đồng chủ sự do ở hội đồng quản-trị AFIMA lựa xét những viên ứng cử rồi bỏ một-phiếu bầu.

Viên Chủ-hội bầu trong ba năm.

Mỗi năm, sau kỳ đại-hội-đồng Khai-trí-tiến-đức, khi hội-đồng quản-trị họp lần thứ nhất thì phải bầu hội-viên thay vào những viên hội-đồng-chủ-sự khuyết, hoặc là tự chức, xa vắng hay quá-cố viên hội-đồng chủ-sự nào, có giấy mời mà ba lần luôn không đến dự hội, nếu xét không có lẽ gì đích đáng, thì cũng coi như đã tự chức.

Nếu vì có gì mà khuyết chân chủ-hội, thì hội-đồng quản-trị AFIMA phải họp ngay lập tức để bầu người khác.

III

Hội-đồng chủ-sự cứ chiếu theo số tiền đã dự trước ở sổ chi tiêu hàng năm mà quản-lý công việc Ấu-trĩ-viện.

Mỗi năm trước hôm 1er Décembre, thì Hội-đồng chủ-sự phải để bản dự-thảo sổ chi tiêu năm sau với một tờ trình minh bạch, để Hội-đồng quản-trị AFIMA duyệt y. rong vòng tháng Décembre, hội-đồng quản trị AFIMA phải họp đủ mặt mà định quyết sổ chi tiêu để kịp đến hôm 1er Janvier đã có thể thi-hành được. Viên thủ-quĩ AFIMA coi sóc các việc tiền bạc về công-cuộc Ấu-trĩ-viện.

Viên chủ-hội có quyền phát-lệnh các món chi tiêu.

IV

Hội-đồng chủ-sự, chiếu theo tờ trình của một hội-viên, mà xét định những việc sau này :

1o Được mở ra, hoặc bãi đi, hoặc thiên-di các Ấu-trĩ-viện, mà phải lượng theo số tiền đã dự toán.

2o Ưng dụng các « bảo-mẫu » đã tập-sự và đã làm giấy cam-đoan xin theo các thể-lệ về Ấu-trĩ-viện.

3o Tuyển hay bãi các người làm công bất cứ làm việc gì.

4o Trừng-trị các bảo-mẫu và các người làm công, gồm cả quyền bãi dịch và cách chức.

5o Bổ dụng các « bảo-mẫu » cùng các người làm công.

6o Những vấn-đề về cách trị-sự Ấu-trĩ-viện, hoặc do ở đơn yêu-cầu hoặc do ở hội-viên nào đệ trình.

V

Viên tổng-quản-lý thì do hội-đồng quản-trị AFIMA bổ,chiếu theo lời hội-đồng chủ-sự Ấu-trĩ-viện trình. Cách bãi dịch viên ấy cũng vậy. Viên tổng-quản-lý có quyền đốc các công việc Ấu-trĩ-viện, viên ấy chỉ chịu quyền hội-đồng chủ-sự kiểm-soát thôi. Các người làm công đều ở dưới quyền viên ấy cả. Phàm việc gì hội-đồng chủ-sự đã định thì viên ấy phải thi-hành.

Viên tổng-quản-lý được tiền phụ-cấp công việc và giấy bút. Số tiền ấy do ở hội-đồng quản-trị định và sẽ biên vào sổ chi-tiêu.

VI

Các hội-viên hội-đồng chủ-sự công cuộc Ấu-trĩ-viện, có quyền khám xét các Ấu-trĩ-viện bất cứ lúc nào, hoặc đi một mình, hoặc đi đông.

VII

Chỉ có hội-đồng quản - trị AFIMA là có quyền định các món tiền thu và cách thu các tiền ấy để lấy tiền chi tiêu về công cuộc Ấu-trĩ-viện.

VIII

Các Ấu-trĩ-viện phải thi-hành theo nghị-định ngày 22 Décembre 1921 điều-lệ về các nhà làm phúc ở Bắc-kỳ.

***

Ấu trĩ-viện mà lập xong thì thật là một cái trẻ lợi rất hăng cho những người hay may trong chỉ-trích Hội là không-là-điều-ai có thể-bị-lợi cho xã-hội.

Cái hạn khốn-là một cái hạn-lớn cho tỉ-cả xã hội Việt Nam, vì chẳng những-làm cho nòi giống yếu đi mà lại có ảnh hưởng đến cả tinh thần con trẻ nữa; về điều đó thật là có-1 lý-nghiệm rõ rang. Quan Ca-ri-tại Marty nói rằng xem ngay dân nhà quê, những vùng nào nghèo đói lắm thì người ta sinh ra ngu-ngốc ngẫn ngơ, vì là hại đến cả bản chất của người ta.

Ấu-trĩ viện lập thành tất phải có tiền,vậy tiền ấy lấy vào đâu ? Cứ như ý quan cai-trị Marty thì có nhiều cách, như là mở cuộc lạc quyên, cuộc đánh số, vân vân và theo như ý rất hay của quan Thiếu Hà-đông thì có thể xin các làng những số lợi-tức của trái-phiếu của các làng cho Đại-pháp vay mấy năm thôi.

Quan Thiếu nói rằng chính ngài đã thí nghiệm trong mấy làng ở tỉnh Hà đông về sự nuôi nắng con trẻ : ho ăn uống có chừng mực, sạch sẽ nhờ tắm rửa, năng thay áo quần, chỉ trong mươi ngày đã thấy khác lắm như vậy thì việc thiết lập ra các Ấu-trĩ viện chẳng phải là việc tối cần ru?

Việc này mà hoàn bảo thì thật là một sức sự-nghiệp lớn lao của quan Cai-trị Marty và quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu vậy ; nhưng xem ra hai người ví cái ý khiêm tốn, cái lòng từ thiện mà cũng không muốn nhận cái công ấy cả.

Trong kỳ hội-đồng ấy, M Hoàng hữu Đôn là tri huyện Yên-phong,hội viên hội-đồng quản-trị có đệ trình Hội đồng một tờ xin lập ra một cuộc số số ba mươi vạn đồng (300.000 p.) để lấy 10 vạn đồng vào Ấu-trĩ-viện và 20 vạn dùng mở thêm trường Sư-đồng cho các làng Sau nữa lại xin hỏi Khai-trí phái các viên hội đi các tỉnh để diễn thuyết.

Cái bản dự-thảo bảo bảo đăng trên ấy thì đến kỳ hàng chịu lấy mấy số bá lại nhất định để cho các hội-viên có đủ thời giờ xem xét có nên thêm bớt điều gì không.

Chức Hội-trưởng Hội-đồng chủ-sự công cuộc Ấu-trĩ viện thì xem chừng hộ Khai trí muốn biếu quan Khâm-sứ Tassel là một vị qui-quan có lòng ân cần với người Việt-Nam ta,sẽ cũng biết tiếng, nay ngài đã hồi hưu và đang ở tại Hanoi. Nếu ngài nhận cho thì thật là một cái hạnh-phúc cho Hội vậy

Hội-đồng bàn mãi đến 7 giờ tối mới giải tán

Tiệc hội Khai-trí đãi các quan bảo-trợ

Buổi tối hôm 8 giờ thì Hội-đồng quản trị thết tiệc các qui quan trong Hội-đồng bảo-trợ, có quan Thống-sứ Monguillot đến làm chủ tọa. ác qui quan đến dự tiệc có những vị sau này :

Quan Thống-sứ Monguillot, quan Khâm-sứ Tassel quan nguyên soái Sarraut, quan Y-khoa bác-sĩ Le Roy des Barres chánh sở Y-chính Hà kỳ quan thanh-tra Sorès chánh sở Kiểm sát Tài chính quan Đốc lý Montpetit quan cai-trị Marty, quan cai-trị Pujarniscle, quan bà Monet sáng lập hội Việt-Nam thanh-niên

Thực đơn trong bữa tiệc ấy như sau này :

Velouté aux nids d'hirondelle
Filet de soles Cancale
Queues de filet fonds artichauts
Aspic de foie gras
Pintades Truffées
Salade argenteuil
Petits pots à la Française
Pêches Melba
Petits Fours
Friandises
Champagne

Trong khi các quan dự tiệc thì ở ngoài sân nhà Công-quán có phường nhạc Tây của quan Thiếu Hà-đông thổi những bài rất thanh-thú. Tiệc xong các qui-quan và các viên hội-đồng quản-trị đàm đạo mãi đến 11 giờ mới ra về. Các qui-quan thấy người Việt Nam ta lịch-sự đã có một cái nhà Công-quán to lớn và lịch-sự chẳng kém chi nhà công-quán của người qui quốc thì lấy làm mừng lắm. Thật là một buổi tổ tình thân ái của hai nước Pháp-Việt vậy.

VĂN UYỂN

Gởi cho bạn cháy nhà

Mấy giàn nhà ngói mới ra lò,
Vận đỏ xui nên đến hội này !
Rậy đất vang lừng hồ trống giồng,
Rợp trời pháp phới cát tàn bay
Trên nền tỉ-khảo càng thêm sáng,
Dưới ngõ hương-lân đã dẫn đầy.
Vậy bạn ơi sao than-thở mãi,
Cửa nhà hưng vượng cũng từ đây

Trang khanh, Lê Đình Toại

hú đất : « Muốn lấy chồng, chồng chẳng lấy »

Nghi phận hằng-nhan luống thẹn thò,
Tha người ngoài lại chẳng yêu cho.
Toan đem tuyết tối làm đôi lứa,
Buồn nỗi làng chơi bỉng chuyện trò.
Có dễ hoa thơm chào khách lại,
Hay là gạo phác mượn ai vo.
Giăng già sao khéo chau cay nhỉ,
Thói quyết sông Ngân chỗ lấp đò.

Bạo-thần

« Lấy vẫn » không chồng trông, bỏng lòng »

Mình muốn nhưng người có muốn không.
Nghĩ thêm tủi thẹn phận chàng-Lâm
Lâm cao khách chẳng buồn han hỏi
Chịa thấp ta đành phải ngẩng trông
Ngọc tối nhẽ đâu thua kém sắc,
Hoa thơm sao nỡ bỏ hoài bông.
Ơn ai chỉ lẽ dạy Tơ hồi !
Luống để chim hồng kém cánh lòng.

Thoại-quang, Nguyễn-Hữu-Ham

VIỆC HANOI

Giá bạc. Kể từ ngày 23 Juillet nay, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f 60.

Ngày tiếp khách của Baudoin thủ-nhàu. — Ngày mai thứ ba 25 Juillet, bà lớn Toàn quyền Baudoin phu nhân sẽ tiếp khách từ 14 giờ đến 19 giờ.

Quan Thống-sứ đi kinh-lược. Hôm đầu tháng sau thì quan Thống-sứ Bắc-kỳ đi kinh-lược mấy tỉnh miền Bắc trong mấy hôm, rồi ngài lại đi nghỉ mát tại Chapa.

Các trái phiếu trúng giải. — Các sở Ngân-khố Đông-pháp đã bắt đầu từ ngày 17 Juillet trả tiền cho những người có trái phiếu trúng giải trong kỳ rút số thứ nhất. Những giải 500 đồng, nhiều nhất là số ở trang-kỳ.

Sở Mật-thám Bắc-kỳ. — Có tin rằng quan cai-trị Gille là nguyên chánh sở Mật-thám về qui quốc nghỉ trước thì nay mai sẽ sang lại nhận chức cũ. Còn quan chánh bây giờ là quan cai-trị Sénéjar thì có lẽ trong nhậm chức Công sứ Thái-bình.

Mười năm về sau. — Sẽ báo này nhiều hai quả, vậy tiền thuyết **Mười năm về sau** hoãn lại một kỳ.

Tuyển thư-ký vào ngạch Tư-pháp. — Sang hôm nay tại trường các-đẳng đã bắt đầu tuyển học sinh vào ngạch thư ký tập sự ở Tòa án : Hội-đồng sát hạch có quan cố-vấn Guiselin làm chủ tọa và MM. Casimir, Davillier làm hội-viên.

Học-sinh trúng thi có 77 người.

Bài thi có một bài âm tả và một bài luận Pháp-văn.

Thi vào trường Sư-phạm nam nữ giáo sư. — Những điều bản báo đã đăng trong số thứ bảy trước, về việc tuyển học-sinh vào trường Sư-phạm nam nữ giáo sư sẽ cứ thi trúng cả. Nay chỉ xin nói thêm mấy điều sau này hiện đã có nghị định rõ.

Kỳ thi ấy định và ngày 6 Septembre 1912 hồi 7 giờ rưỡi tại hai trường Sư-phạm, số học sinh tuyển vào trường Nam giáo sư thì định là 35 và trường nữ giáo sư định là 10 người, đơn xin từng thi phải gửi đến bà đốc bay là ông đốc trường Sư-phạm trước ngày 20 Août. Còn những giấy má định theo đơn xin thì đã kể trong số báo trước rồi.

Một tin mừng về hội Quan-lại ái hữu. — *Bản quán tiếp được mấy câu sau này, xin cứ nguyên-văn đăng báo :*

Hội Quan-lại ái-hữu đã nhiều người bàn lập 15 năm nay, nhưng bàn đi bàn lại, bàn lại bàn đi mà chưng qui không thành, vẫn việc cứu thường nói : e chưa đến trình độ, chưa gặp thời », trong lúc ấy các tòa các sở đều có hội Ái-hữu cả, nghĩ mà xót ruột ! Một cái đoàn thể quan hệ trong nước mà không đồng tâm thì còn mong tiến hóa gì nữa.

Nay nhờ có quan nguyên Khâm-sứ Tissot vui lòng giúp hội và có các quan làm thời hội đồng trị-sự nhiệt thành và quả quyết, thì mới thành lập.

Sáng hôm nay, 21 Juillet, tòa làm thời hội-đồng trị sự có quan Thiếu Hoàng Hà-đông, quan Thượng Phạm Nam-định, quan Thượng Từ Bài-dương, quan Thượng Lê tòa Thương-thẩm, quan Tuần Lê Hà-nam quan Huyện Hoàng-hữu-Đôn là tổng thư ký đã vào yết kiến quan Thống-sứ Bắc kỳ để đệ đơn xin phép lập hội và các giấy tờ về việc hội, thì quan Thống-sứ đã vui lòng mà nhận lời cho phép và ngài lấy làm bằng lòng mục đích hội lắm.

Mục-đích hội nói tóm lại là :

1° Nghĩa vụ,
2° Danh-dự,
3° Ái hữu, nghĩa là để bảo-hộ quan trường.

Cái trách nhiệm quan-trường đối cùng quốc-dân cùng Việt-Nam là quốc quan bộ hiết chừng nào, nếu làm trọn cái trách nhiệm đó, cũng là bước lên được một bước tiến bộ vậy.

Thế là hội Quan-lại ái hữu chừng 10, 15 hôm nữa là thành lập, xin quan nào, hoặc các viên tư thuộc, thông kinh bát cửu, thừa phái v. v. ai muốn vào hội, xin viết thư xin vào hội cho ông Hoàng-hữu-Đôn, tri-huyện Yên phong ở Bắc-ninh là tổng thư ký để vào sổ để lên quan Thượng Lê trong-Ngọc là một vị rất nhiệt-thành về việc này.

Một bài sau sẽ nói tường tận về việc hội ái-hữu này. Cái trình-độ ngày nay chắc đã đến rồi ! Cái cần thành tự quả quyết bại ư do dự, thật là làm phương-châm cho mọi việc ở đời.

Hoàng-ái-Hương

AI HỎI NÁCH NÊN ĐẾN HIỆU
QUẢNG-TẾ
Ở phố hàng Bè (Cau-khô), số 8
Hanoi mà hỏi

Ở đấy mới chế được thứ thuốc bột chữa bệnh Hôi Nách rất thần diệu, dù ai mới phải hay phải đã lâu, cũng chỉ soa trong một hộp thuốc là khỏi hẳn.

Ai muốn mua nên cứ lại tận nơi hoặc viết thơ về tận hiệu ấy mà mua, thì mới tránh khỏi được sự giả giối.

2029

Ngạch tòa Sứ — M. Ng-quang-Trinh thư ký hạng sáu trước tòng sự ở hạ quan bình thứ nhì thì nay đổi đi tòa tư phủ Thống-sứ thay M. Phùng-huy-Linh thư ký hạng sáu nghỉ phép.

Ngạch quan-lại. — M Phạm-gia-Khuê, huấn đạo hạng ba ở Hưng-yên nay đổi đi trợ-tá huyện Kim-động (Hưng-yên).

Một giải thưởng văn. — Các bạn làng văn muốn biết thể-lệ thế nào, xin xem trang thứ ba.

Các giải thưởng treo sờ thấp đến trong ngày hội 14 Juillet mới rồi. Các giải thưởng về việc treo cờ thắp đèn bắn-quán đăng số báo ngày thứ bảy mới rồi, mới là của ông hội-trưởng hội tổ-chức các cuộc vui và mấy ông hội-viên hội-đồng ấy tối hôm mồng 6 đi xem xét các phố xá mà định độ thôi ; có lẽ hội-đồng tổ-chức các cuộc vui còn họp kỳ đại-hội-đồng để thưởng xác một lần nữa, mới quyết định xong và các giải thưởng ấy. Vậy sau này đại-hội-đồng có thay đổi thế nào, bản-quán lại sẽ đăng lại.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

ĐỒNG-HỒ
VỎ KIM
BẢO HÀNH 5 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng
Có lối nâng đen tay bằng gia rất đẹp

Một pô đem có chữ dạ quang, để xem giờ ban đêm
Giá . . . . . 5 $ 75

BÁN Ở HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI

2006

NỖI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngã lạnh, phải đau khi quán mà đi chăng thấy không phải thường, hoặc là đã từng ở chốn nước nào có nay hỡi những người phải đau khi phải quán đi khó nhọc, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chớ nguy đi.

Bệnh đau phổi, trước khi tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhượng tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay khôn sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, hỡi các người không muốn giống Nam Việt bao năm đi, nếu các người không muốn giống Nam Việt tiêu diệt đi, thì nước bệnh đi một được.

Vậy có viết thư cho hiệu Bác-sĩ **MONTÈS** số 84 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ **BRONCHOSERUM** giá 12 $ bảo. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì 1 tuần khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít, ... 12 $ 00
Đổ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tùy theo g bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pink »
Một lọ. . . . ¼ 4 f. 45
Độ 6 $ 70 đến 8 $ 80
Sáu lọ. . . ½ . 24 f. 50
Độ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ 111. 80
Độ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc chữa bổ bổ huyết
Một lọ 111. 60
Độ 1 $ 80 đến 1 $ 9

CACHETS ANTIGRIPPRS
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người hết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này hết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này hết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Rồi sáng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rất nhiều nước nóng nó ở người cho nóng đầu thì khỏi trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có những cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đến được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Cải chính. — Số báo ngày 18 Juillet vừa rồi, ở mục ngạch Học-chính có bỏ thiếu tên M. Nguyễn-v-Phẩm được thăng giáo học hạng nhất và M. Nguyễn-đình-Chuyên được thăng giáo-học hạng ba đăng lầm là được thăng giáo học hạng nhất. Vậy xin cải chính lại cho đúng.

Ai tìm. — Có tin buồn rằng Mme Nguyễn-thị-Hội là lệnh-tỉ M. Ng-xuân-Hòa, thu-ký ở nhà báo *Thực-nghiệp* mới quyền trần ngày hôm nay tại số nhà 4 phố Henri d'Orléans : đến mai 25 Juillet hồi 8 giờ sáng sẽ cất đám.

Vậy có lời chia buồn cùng M. Hòa và quý-quyến.

Cáo-phó

Chúng tôi lấy làm buồn rầu kính cáo để các ông, các bà thân-thuộc biết rằng : Ái-nữ, gia-tỷ, xá-muội thân-mẫu chúng tôi là :

Mme **NGUYỄN-THỊ-HỘI**

bất hạnh bệnh-chung ngày hôm nay 24 Juillet 19^2 tại nhà số 4 phố Henri d'Orléans Hanoi.

Đến 8 giờ sáng mai 25 này sẽ cất đám, an táng tại Phúc-trang.

Thân phụ : Nguyễn-văn Nghĩa
Thân-mẫu : Nguyễn thị Dương
Bác-vật và tê-huynh Mme et M. Trịnh-long-Nhượng
Bào-tỷ : Nguyễn-thị-Thức
Nguyễn-xuân-Hoa
Ái-tức : Nguyễn-văn-Thịnh
Ái-nữ : Nguyễn thị-Vương

Phi-luật tân mua than của Bắc-kỳ. — Công-ty **Mercier Brothers Company** ở Manille là một công-ty lớn nhất ở đảo Phi-luật-tân (Iles Philippines) vừa mới ký với công-ty Mỏ than Bắc-kỳ một từ hợp-đồng mỗi năm mua của Hongay 65 000 tấn than.

Cái việc buôn lớn ấy tưởng cũng nên công bố lắm, vì từ xưa đến giờ Phi-luật-tân chỉ mua than của Nhật và Úc-châu mà thôi, chứ than Bắc kỳ ở gần ngay đấy mà người Phi-luật-tân không biết.

Gởi bạc nên cẩn-thận. — Có nhiều ngài gởi tiền mua sách của bản-quán, không chịu mua mandat, cứ bỏ giấy bạc vào trong phong bì, thì-dụ như bỏ « *Song-phượng kỳ duyên* » in lần thứ hai này, giá 0 p. 80 và tiền cước 0 p. 20 thì nhiều ngài thường hay gặp lắm một đồng bạc giấy vào trong thư. Bỏ là một sự dễ mất, mà có mất nhiều khi bản quán cũng không biết. Vậy từ nay xin các ngài cứ mua mandat mà gởi, cho được cẩn-thận.

Hội Tư-thục bảo-trợ. — Sáng hôm chủ nhật mới rồi, hồi 8 giờ sáng, hội Tư-thục-bảo-trợ đã phát phần thưởng cho học sinh trong hội. Có cụ Péralle nguyên chánh Đốc học Bắc-kỳ là danh dự hội trưởng cũng hội đến chứng kiến.

BÁN

Một cái xe ô-tô hiệu « Grégoire » may moteur « Renaud » 2 cylindres, 12 mã lực, chạy nhanh 15 ki-lô-mét một giờ, 6 chỗ ngồi rộng rãi.

Xe còn tốt lắm, trên mui thắc khóe.

Hỏi tại số 3, đường Carnot (Phố cửa Bắc) Hanoi. 3301

Hội đồng thiên . . . Hãy hỏi kinh-cáo để các miền chỉ có mỏ kỹ tàng tại trong đất phần-trang biết ;

Năm 1921, bản hội cải sáng những mỏ vô-thừa nhận ở khu Giap I, từ năm 1906 đến 1917 thì thấy nhiều ngôi vàn thì nát hết, xương thì mòn, xương lắm cũng dát, trộc thấy thì thật là thảm thương. Nên bản-hội định đến tháng mười (Octobre 1922) năm Tây này, cải táng những mỏ táng trong khu Bình I, từ năm 1906, đến năm 1915, mà không mấy người thăm-viếng, đem đi táng trong một khu riêng, để những vong vô-thừa-nhận được mát mẻ.

Hiếu-chỉ nào có mỏ kỳ táng đã lâu ngày, hay là đánh mất giấy kỳ-táng, thì đến bỏi ông giám-trang bản-hội, số nhà 75 ở phố Paul Bert, thì ông ấy sẽ sẵn lòng thừa tiếp.

Hội Hợp thiện lại cáo.

Một sự nguy-hiểm ví đường sá ngổn ngang. — Sáng thứ bảy ở đầu phố Cửa gỗ, chỗ rẽ vào ngõ Gia-ngư có một cái xe bò đâm phải một cái xe nhà, trong đó M. Picard là thị đốc trường Luật ngồi. Cái xe bị quặn cả bánh lại và thùng xe cũng hư hỏng mất cả, may người ngồi xe chỉ bị thương sơ sơ mà thôi. Con đường này vì hợp cả hai xe mà thành ra một nơi rất nguy-hiểm, có lẽ con mất nhà cảnh-sát chưa ngó tới.

Đường này là chỗ ngã-tư xe điện ở Hà-đông ra ở Cầu-gỗ vào ở Bạch-mai lên, ở làng Bưởi xuống luôn luôn tấp nập, mà cứ mỗi chuyến xe điện đến, nhất là những chuyến ở Hà đông và Cầu-giấy ra thì nào xe sắt nào xe cao su, nhiều nhân vào mà chảo đón khách. Lại thêm những xe ngựa xe nhà, xe bò đi lại chật cả phố, lắm lúc người qua lại tối tăm mặt mũi không biết đường nào mà tránh, thật là nguy hiểm quá đỗi. Trong mấy phố lấy đông người như phố Tràng-tiền, hàng Khay, Henri Rivière, quan Đốc lý có nghị định cấm xe ngựa không được đi lại hiếm khách cũng là để phòng những sự nguy-hiểm. Vậy ở chỗ đầu hàng Gai, đầu Cầu Gỗ, đường sá chật hẹp mà lại nhiều xe chạy nhất thì tưởng đặt một người lính cảnh sát luôn luôn ở đó cấm những xe tay không được qua lại đón khách thì cũng không phải là một việc thừa vậy.

Ô-tô chạm phải người.—Tên Phạm ngọc-Oánh làm tài-xế cầm máy xe ô-tô cho M. Bonnemain, một hòm đồ phố hàng Vôi xế cửa hiệu Sauvage cho xe đi sang bên tay trái nên chạm phải Melle Crotta đương đi xe đạp ngã bị thương mà xe đạp cũng có hỏng ít nhiều. Tòa phạt tên Phạm-ngọc-Oánh 16 quan áu trả và bắt phải bồi hơn 20p. cho bên nguyên đơn mà M. Bonnemain phải chịu trách nhiệm các tiền lệ-phí cùng tiền bồi thường.

Vô cảm bất tương. — Tên Lê thị-Giáu ở vô cảm cho một người tên là Nguyễn-Điển ở phố hàng Quạt. Một hôm con vú thấy chủ nhà đi nhiều bạc ở tủ, đêm trở dậy mở cửa tủ ra ăn cắp 461 đồng, rồi mở cửa ra đi. Đến sáng chủ nhà trông thấy thì không thấy vú mà xem tủ có việc cạy và bạc đề đấy thì mất. Sau chủ nhà đi trình, cách độ 11 tiếng thì mới bắt được con vú bất tương ở nhà quê và lấy được 4|6 đồng. Tòa phạt Lê-thị-Giáu 8 tháng tù.

Du đãng. — Tên Trần-văn-Tư phải phạt 2 tháng tù về tội du đãng không có nghề nghiệp gì.

Đánh nhầm. — Hôm 5 tháng 7 tây vào khoảng 2 giờ chiều có một người bồi đi qua phố hàng Đào, vô ý chạm vào cái ô của Ng-văn-Yên bán tơ ở đấy. Người bán tơ trông là kẻ cắp chực giật ô của mình, liền nắm lấy rồi cũng với bọn người bạn hàng xóm lại đánh người bồi bị thương phải đưa vào nhà thương điên trị. Tòa hỏi nguyên bị xong rồi hoãn đề ấy sau để đó giấy chứng chỉ của quan thầy thuốc. Việc này người nguyên đơn đã có đơn xin bãng lòng thôi không kiện nữa.

Ăn cắp. — Tên Ng-v-Ngự phải phạt 3 tháng và 1 ngày tù về tội ăn cắp 21 thước vải.

Bày trò ăn cắp của khách — Một hôm có người khách ở Hải-dương về chủ nhà tên Hồ-v-Cơm tức là thị Tỷ chơi, rồi ngủ ở đấy, tên Cơm thấy khách ngủ để đôi hoa tai vàng ở đầu đường, lấn vào ăn cắp đem giấu biệt một nơi. Tòa phạt tên Cơm 3 tháng và 1 ngày tù.

Cái trộm kỳ khôi. — Sáng hôm thứ sáu, một người khán bộ ngạch bản-lĩnh là M. Trần-văn-Ký đi qua phố hàng Điếu bị kẻ cắp rút mất cái ví đựng 15 đồng bạc và 600 quan bằng trái phiếu Đ^ông^-pháp, rồi chạy trốn mất.

Sáng hôm thứ bảy, quan Cẩm hàng Đậu nhận được một cái thư rẽ-danh trong để 600 quan trái phiếu của người bị mất cắp hôm trước cùng những giấy má khác, chỉ thiếu mất 15 đồng bạc mà thôi ; đưa viết thư tức đánh lấy lại nói rằng bắt được ở đường cái.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Khuyến học hội. — Bản hội có lời bá cáo để các nhà văn sĩ biết : kỳ bình văn 20 Juillet hồi-lại để đến kỳ sau, 20 Août bình với văn mới một thể bồi vì kỳ này ít quyển dược, dám xin các nhà văn-sĩ vui lòng mà làm cho đông, cái thú thanh-nhã lắm vậy, trường trong các bọn hữu tâm thật nên tán thành cho được hoàn hảo.

Đến hai tháng Août như sau này :

1° Bắc-ninh Khuyến-học hội thành lập thì, thất ngôn luật, đầu minh tự ;

2° Bản cái trách-nhiệm của người chánh hương-hội các làng cải-lương.

Đến 15 Août thì hồi bản nộp văn, các thể lệ cũng y như những kỳ trước.

Theo tờ tư của quan Công sứ tỉnh Bắc-ninh số 1426 ngày 16 Juin 1922 Hôm 18 Juillet hội Khuyến-học có đặt ra một hội-đồng để khảo học-trò thi lấy bằng thu-kỳ các xã cải lương trong hàng tỉnh. Ban hội-đồng ấy có những ông này :

MM. Phùng-huy-Bích, phán-sự hưu trí, chánh hội-đồng ; Vũ-văn-Bức phán-sự tòa Sứ, thư ký ; Hội-viên là : MM. Ng-thúc-Quỳnh, đốc-học trường Đáp-cầu ; Đào-trinh-Cự giáo học Bắc-ninh ; Dương-kế-Huy, thừa-phái Bắc-ninh ; Bồ-quang-Bỷ, tá-thí Tuj-cấu.

Chiều hôm 20 Juillet chấm xo g, trong 65 quyển khảo, hội-đồng lấy 42 quyển, xin đăng tên họ ra đây để các thí-sinh nhớ ngày 1er Août, sắp bắt giấy đến bản hội mà thi lấy bằng thư-kỳ :

MM. Ng-đạo-Chức, Ng-đức-Hữu, Đào-đình-Kính, Ng-đình-Lâm Đặng-trần-Vân, Ng-đức-Uông, Ng-hữu-Tắc, Ng-đức-Chuẩn, Ng-đức-Hoành, Tr.-công-Đoàn, Ng-v-Trữ, Đào-đức-Biều, Ng-v-Hân Dương đình-Hoàn, Ng-v-Nghị, Hồ-quang-Tín Chu-v-Khản, Ngô-đạo-Huy Trần-đức-Cận Ng-v-Trụ, Ngô-sách-Hoàn, Lê-hữu-Nghĩa Ng-v-Sính, Hà-như Cung Đặng-trần-Sảo, Trần-học-Mân, Đinh-v-Gi, Trần-văn-Soạn, Ng-đức Thỏa Lê-công-Liêm Ng-văn-Tạch, Phạm-huy-Tảo, Ng-văn-Kiệm, Ng-xuân-Tế, Chu-v-Thi, Ngô-gọ-Hiền Bùi-v-Hoàn Ng-v-Đậu Hoàng-văn-Nhẫn Ng-hữu-Kim, Ng.-v-Tiêu, Ng. văn-Xuồng.

Khuyến học-hội lại cáo

VĨNH-YÊN

Mai đất của ai ? — Bản quán lại tiếp cái ngân phiếu (mandat) số 24|282. bạc là 3 p. 20 mà không có thư, mà cũng không đề tên ai cả.

Cái ngân-phiếu ấy mua ngày 20 Juillet 922 tại nhà Bưu chính tỉnh Vĩnh-yên.

Hễ nhỡn lần bản quán kinh cáo trên báo-chương rằng : xin các ngài có gởi thư hoặc mandat thì xin gởi theo cái *bande* quấn báo, hoặc đề qui tính p^ương^-danh rõ ràng, và xin đừng ký tên thảo.

Vậy xin ngài nào có cái ngân-phiếu ấy gởi về mua báo hoặc mua các thứ chuyện, viết thư về ngay cho bản-quán.

LAI-CHÂU

Phát phần thưởng. — Hôm 25 tháng sáu Tây, trường Lai-châu đã làm lễ phát phần thưởng cho học-trò tại đình quan thiếu tá.

Ngoài diện có kết hoa treo cờ. Đủ 3 giờ chiều hơn ấy quan thiếu-tá đe Lapomarède làm chủ-tọa, các quan võ các bà đầm, quan Đại và các thân-hào chức-dịch trong bản tỉnh đều dự lễ.

Khi đến đông đủ cả, quan Thiếu-tá đứng dậy diễn thuyết bởi lẫn, chỉ ý ngài nói về sự học và khuyên cho học sinh nên chăm chỉ đến sách, vì rằng muốn cho trên thượng-du cũng được mở mang như các nơi khác, cốt nhất là phải học.

Đoạn rồi ngài đề ông chưở g giáo nói. Ông giáo có đọc một bài diễn-văn bằng chữ Pháp rất dài rất hay, ai nấy đều vỗ tay.

Học xong, bắt đầu xướng danh các học-sinh.

Lúc tan lễ, có đốt pháo, ai ai đều hớn hở vui mừng.

Năm nay phần thưởng cũng khá to. Quan Thiếu-tá đe Lapomarède là một nhà chính-trị lão luyện, cho nên từ khi ngài đến trọng nhậm từ này, đã biết lòng mở mang và chỉnh đốn sự học. Nhờ ngài khéo khuyến khích, cho nên đến bản xe mới đưa nhau mà cho con đến học-đường. May ra trong mấy năm nữa, cũng có kết quả hay. Mong thay !

Chuở g-giáo trường, lai cảo.

VIỆC KINH-ĐÔ

Cái bạnh phúc của hội Châu-lam. — Ngày 1 Juillet vừa rồi quan quyền Khám-sứ Fries có viết bức thư gởi cho viên chủ-hội hội Châu-lam bảo-trợ-học hội ở Hương-thủy ; bức thư ấy ngài có gởi theo một cái trái-phiếu số 098.810 giá tiền 50 đồng để cấp cho hội ấy để bảo-trợ cho những kẻ học-trò nghèo, mà hội ấy đã giúp đỡ cho đi học từ bấy lâu.

Sự cấp trợ ấy là do bởi lẽm lòng nhân-từ của quan quyền Khám sứ Fres lại cũng nhờ lòng bác-ái của quan chánh Đốc-học Trung-kỳ M. Désitès là Danh-dự hội-trưởng của hội Châu-lam để tiến cử cùng ngài.

May ra đến kỳ sổ số cuộc quốc-thái Đông-pháp lần thứ hai là ngày 1er Septembre, mà số ấy được trúng một món tiền khá khá, có thể làm thành đạt cho cơ sở hội ấy càng ngày càng vững bền thời trong lai cái ơn cao đày của quan quyền Khám-sứ Fries và quan chánh Đốc-học Désitès sẽ là một cái nguồn ân cội phúc của hội ấy mà số học-trò càng ngày càng được thêm nhiều lên. về sau có thể mở rộng cái lớn chỉ của hội ra được nhiều, bảo trợ khắp cả học-trò các tỉnh khác.

Hiện nay hội ấy trợ cấp được 45 người học-trò nghèo ; trong số ấy 41 người cấp sách vở bút mực, còn 4 người được cấp tương ăn gạo hết 15 kí 42 quyển, xin đăng tên họ ra đây để các thí-sinh nhớ ngày 1er Août, sắp bắt giấy đến bản hội mà thi lấy bằng thư-kỳ :

MM. Ng-đạo-Chức, Ng-đức-Hữu, Đào đình-Kính, Ng-đình-Lâm Đặng-trần-Vân, Ng-đức-Uông, Ng-hữu-Tắc, Ng-đức-Chuẩn, Ng-đức-Hoành, Tr.-công-Đoàn, Ng-v-Trữ, Đào-đức-Biều, Ng-v-Hân Dương đình-Hoàn, Ng-v-Nghị, Hồ-quang-Tín Chu-v-Khản, Ngô-đạo-Huy Trần-đức-Cận Ng-v-Trụ, Ngô-sách-Hoàn, Lê-hữu-Nghĩa Ng-v-Sính, Hà-như Cung Đặng-trần-Sảo, Trần-học-Mân, Đinh-v-Gi, Trần-văn-Soạn, Ng-đức Thỏa Lê-công-Liêm Ng-văn-Tạch, Phạm-huy-Tảo, Ng-văn-Kiệm, Ng-xuân-Tế, Chu-v-Thi, Ngô-gọ-Hiền Bùi-v-Hoàn Ng-v-Đậu Hoàng-văn-Nhẫn Ng-hữu-Kim, Ng.-v-Tiêu, Ng. văn-Xuồng.

Khuyến học-hội lại cáo

VĨNH-YÊN

Mai đất của ai ? — Bản quán lại tiếp cái ngân phiếu (mandat) số 24|282. bạc là 3 p. 20 mà không có thư, mà cũng không đề tên ai cả.

Cái ngân-phiếu ấy mua ngày 20 Juillet 922 tại nhà Bưu chính tỉnh Vĩnh-yên.

Hễ nhỡn lần bản quán kinh cáo trên báo-chương rằng : xin các ngài có gởi thư hoặc mandat thì xin gởi theo cái *bande* quấn báo, hoặc đề qui tính p^ương^-danh rõ ràng, và xin đừng ký tên thảo.

Vậy xin ngài nào có cái ngân-phiếu ấy gởi về mua báo hoặc mua các thứ chuyện, viết thư về ngay cho bản-quán.

LAI-CHÂU

Phát phần thưởng. — Hôm 25 tháng sáu Tây, trường Lai-châu đã làm lễ phát phần thưởng cho học-trò tại đình quan thiếu tá.

Ngoài diện có kết hoa treo cờ. Đủ 3 giờ chiều hơn ấy quan thiếu-tá đe Lapomarède làm chủ-tọa, các quan võ các bà đầm, quan Đại và các thân-hào chức-dịch trong bản tỉnh đều dự lễ.

Khi đến đông đủ cả, quan Thiếu-tá đứng dậy diễn thuyết bởi lẫn, chỉ ý ngài nói về sự học và khuyên cho học sinh nên chăm chỉ đến sách, vì rằng muốn cho trên thượng-du cũng được mở mang như các nơi khác, cốt nhất là phải học.

Đoạn rồi ngài đề ông chưở g giáo nói. Ông giáo có đọc một bài diễn-văn bằng chữ Pháp rất dài rất hay, ai nấy đều vỗ tay.

Học xong, bắt đầu xướng danh các học-sinh.

Lúc tan lễ, có đốt pháo, ai ai đều hớn hở vui mừng.

Năm nay phần thưởng cũng khá to. Quan Thiếu-tá đe Lapomarède là một nhà chính-trị lão luyện, cho nên từ khi ngài đến trọng nhậm từ này, đã biết lòng mở mang và chỉnh đốn sự học. Nhờ ngài khéo khuyến khích, cho nên đến bản xe mới đưa nhau mà cho con đến học-đường. May ra trong mấy năm nữa, cũng có kết quả hay. Mong thay !

Chuở g-giáo trường, lai cảo.

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thương-hạ đã nội đăng Mẫu-chẩu bệt-khoa.
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said (Al-ep^p^ Suê
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang-mai
Phòng thăm bệnh tại **ĐƯỜNG GIA-LONG, 13.**
KHÁM BỆNH : Giá 5 đồng một lần
2015.

CÁC CUỘC ĐI XEM

繁 SẢN NHIÊN 祭

Tối thứ hai :
THỤC - NỮ CHÍ CAO
Trần-ngọc-Xuân lập mưu làm cho vị hôn phụ phẫn chí mà lập thân, thực đáng làm gương cho bọn quân-thoa trong nước nhà vậy.

Tối thứ ba :
KIM, VÂN, KIỀU
(Hồi II
Diễn từ hồi Kim-Trọng về hộ tang đến hồi Thúc Sinh chuộc Thúy-Kiều ở Thanh-lâu ra.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 19 đến thứ ba 25 Juillet 1922
Ba buổi ban ngày thứ năm có chớp nhát chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH
PHONG CẢNH MỘT NƠI CẤM ĐỊA
Rất mới ! Rất lạ !
Tất cả là 65 phiến thắng cảnh
Rất hay ! Rất lạ !
QUANG-MINH HOÀNG-HẬU
REINE LUMIÈRE
Thiên thứ tư
Nghĩ
CÉSAR BORGIA
Đại bi-kịch dài 5 hồi
Rất nhiều vai diễn và quần áo theo thời bấy giờ
Chép rất không đoạn cuối cùng.
Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

BÁN ĐỒ VẬN BẢO

Những đồ cấm ở Vạn-bảo thành phố Hanoi, trong vòng tháng tám tây 1921 mà không chuộc hay là không đổi vé, thì sẽ bán đấu giá ngày thứ ba, mồng 8 tháng tám tây 1922, *(18 tháng sáu ta)* 8 giờ sáng.

Tiền giấy bút mà người mua phải trả, ngoại giá mua, là bốn phần (4^p^/o).

Cái số những đồ bán rồi thì trong tháng sau khi đã bán, ai muốn đến xem cũng được.

Quan Chủ Vạn-bảo
DE GAILLANDE
2045

Quan Bốc-tơ Bi-cơ man

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

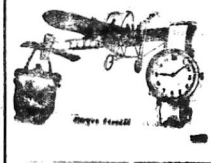
Bộ sinh, chứng bệnh đàn-bà, cảng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang mai và bệnh ngoài da cùng nhiều các thứ bệnh khác, nên nắn..

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia long số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 6 giờ chiều. Ông nói số 514.

2047

華 PAO-VA 寶

八 竹 酬 謝 商 海 在 內 祠 京 華

Làm và bán đủ các đồ vàng bạc, như : vòng, xuyến, hoa, bột, khuyên, nhẫn, v. v.....

Bán các đồ ngọc và hạt châu rất quí ở bên Tàu tải sang, đồ sứ, đồ sơ, đồng hồ, nhớn-kính, v. v.....

Làm thực tốt — Giá phải chăng

Xin Qui-khách chiếu cố đến :

Phố hàng Bồ, số 22 — Hanoi

Giải thưởng văn về bài ca cho con trẻ ở Ấu-trí-viện

Bản-quán tiếp được thư của cô Ngô-thị-Quyên nói muốn nhờ các nhà văn-sĩ làm giúp một bài ca, để sau này dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trí viện. Bài nào hay nhất, xin kính biếu hai cái khăn thêu, còn số chục bạc thì cô nhờ bản-quán mua hộ thứ đồ vật gì cũng đáng giá ấy, kẻo treo giải bằng chục bạc không được lịch-sự, vậy bản quán định khi Hội-đồng điểm-duyệt xong, hễ bài nào quán-quán thì ngoài hai cái khăn thêu, sẽ tặng thêm một cái biển sơn son thiếp vàng, còn 4 chữ khắc trong biển ấy, tùy ý Hội-đồng nghĩ.

Thể-lệ dự thi như sau này :

Đề mục : một bài ca « thượng lục hạ bát » để dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trí viện. Các bài dự thi không được nói đến những vấn đề quan-hệ về chính-trị và tôn-giáo.

Giải thưởng : hai cái khăn thêu và một cái biển 4 chữ sơn son thiếp vàng.

Kỳ hạn : hạn từ nay cho đến 31 Décembre này thì hết kỳ thu quyển.

Muốn cho tiện việc rọc phách thì xin nhất luật dùng giấy tây trắng mà đề nguyên tờ, trang trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, mà ở dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài nhỏ đề cho hai chữ « Văn thi » thực rõ thì khi tiếp được, bản-quán sẽ để riêng ra một chỗ, đợi khi hết hạn, bấy giờ mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gửi cho bản-quán.

Dịch Vụ Phi Hùng Cung Hỗ Petrus Ký (67-73) Cung Hỗ Khiếu Năng Khoa Sách Xưa Quán Ven Đường

Đêm hôm 11 Juillet vừa rồi, bọn học-trò ấy cùng nhau một đoàn xe trước xe sau, lại có đem theo mười hai con chó-săn đến mé núi chùa Ba-đồn ấy độ khoản 20 giờ. — Lạ gì các cậu thiếu-niên sức-lực còn khỏe mạnh lại thêm mỗi cậu một cái xe cùng nhau một đoàn trong lúc trời thanh gió mát thì tha hồ ở nơi đường vắng ra sức mà rong-ruổi. — Khi đi đến gần chùa Ba-đồn thì tất cả bầy nhiêu cậu đều ngã lần xuống một cái rãnh sâu kia có nước lại có đá làm cho các cậu rất là nguy hiểm có thể chết được cả, cho nên phải là tiếp-cứu rầm rĩ lên cả núi-non, nghiệt vì nơi ấy xóm làng xa-cách, một hồi lâu thì mới có một vài người nghe la chạy đến thì đã thấy các cậu : cậu thì xây-đầu, chợi mặt, cậu thì quệ tay, xây-chân, cậu thì uống nước thỉnh-cọc phải những cái tai nạn thật gớm ghê.

— Ấy chỉ vì một sở kia nhân sửa một cái cống giữa đường cắt mất một khúc đường mà không rõ là có cắm đèn, có rào lại để phòng sự nguy hiểm cho người vãng lai hay là không mà đến nỗi các cậu phải nhào xuống đó, như là một cái hầm chôn học-trò ở đời Tần vậy.

Khúc đường ấy vì đường thì dốc, xe chạy vắng, lại nhân lúc ban đêm có trăng sáng tỏ mờ, mà nơi ấy chẳng có ai cắm đoạn gì, xe có đèn, không đèn, cho nên các cậu phóng tăng tự do, xe không đèn mà cũng chạy như lên bằng. Tuổi là rắn ro thay, để bị thương lại bị đèn xe.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Cháy. — Hồi 1 giờ trưa ngày 17 Juillet, ở làng Hoằng-tiến thuộc huyện Hoằng-hóa, có phát hỏa cháy mất 11 nóc nhà tranh, thiệt hại cũng tầm thường, chỉ cháy mất lị thóc và một ít lợn gà, còn người thì vô can.

Hỏi duyên cớ thì người ta nói rằng phát hỏa là do một sự vô ý của một nhà kia, quét rác vun lại một nơi gần chái nhà, rồi đốt vô ý thế nào đến nỗi lửa bén lên mái nhà mà cháy.

Hôm đó phải trời lại nắng bức và có gió nên khi lửa bốc lên rồi khó ông mà cứu được nữa.

Nhân câu lai dai này, nước ao rằng quan trên tìm cách đem sự cứu nỗn cho dân, mà trong sức cho các làng nào cũng phải đa đồ cứu nỗn như là : cần-niêm các đại, ống thụt, thùng xách nước, cùng chứa lấy mấy thùng nước. Thứ nhất công hiệu là sắm lấy mấy cái móc bằng sắt cỡ to, buộc vào đầy thừng độ hai ba mươi thước tây và cho cẩu, khi nào có phát hỏa thì đem lấy cái móc sắt ấy mà móc vào cột hoặc sà nhà rồi tung cái dây ấy ra cho đu, bắt cứ già trẻ lớn bé cho có thể bám vào cái giây ấy mà kéo đồ được cái nhà ấy xuống như thế không phải nóng.

Nghề chữa cháy hễ kéo đồ được cái nhà cháy xuống thì thôi, hoặc là kéo đồ cái nhà một bên cạnh ấy đi thì lửa không sao lan sang được nhà khác.

VIỆC NAM-KỲ

SAIGON

Ăn cướp. — *Cái bẹ.* Hồi 1 giờ khuya, đêm 23 rạng 26 Juin 1922 tại làng Lợi an tổng Lợi-thuận có xảy ra một vụ ăn cướp chừng 8 đứa kéo tới phá cửa nhà Phạm-văn-Khuê mà lấy đồ đạc. Tài chủ là tên Khuê bị bệnh và nhất là đau bị đâm trúng nhằm con mắt bên tay trái nặng lắm ; bây giờ đi nằm nhà thương Cai-lậy mà dưỡng. Còn bọn ăn cướp này đi không có súng ống chi hết ; đi 8 đứa chỉ dùng có cây, roi, tầm vông vậy thôi, hỏi vì trong bàng cận không đồng tình, nên ăn-cướp mới bương đi mất rồi dân làng mới chạy tới sau làm bộ là ở đuổi theo chẳng khác nào hồi ăn-cướp đi cho mau mà về kẻo sáng vậy.

Chết trôi. — Hồi 4 giờ ruỡi chiều ngày 3 Juin 1922 có một cái tử thi trôi dưới sông, tấp vô địa phận làng Phú-sơn. (Cái bè) thì làng Phú-sơn với tử „thi „lên coi ký là tên Ngy-Đại trên 50 tuổi. Tên này trước khi gốc gác cũng ở làng Phú-sơn, qua đến năm 19.6 người bèn bỏ đi qua hạt Cần-thơ mà làm ăn ; cách ít năm sau trở về, ở dưới chiếc tam-bản nhỏ. Đậu lại đầu cầu tàu Cái-bè đưa đò dọc mà chi độ ; hễ có ai mướn đi đâu thì đưa đi đó, chớ không có về ở trong làng Phú-sơn, mà cũng vợ con cũng không có, khi làng với tử thi tên Đại này hàm nguyên, thì không có vết tích chi hết, nếu làng Phú-sơn có chạy tờ đến quan trên cho phép chôn tử thi tên Đại. Nghe rõ tên Đại này tánh hay nống rượu say sưa, nên chắc nống rượu say té xuống sông mà chết. Ấy cũng vì một sự mê-rượu mà phải bỏ mình ở nơi bích thủy ; song chết mà cũng khôn, khiến cho trôi tấp tử-thi về làng Phú-sơn là làng gần rồi đặng làng chôn cho tử tế có hòm rương lắm cũng.

Thương giới tân văn

Ngày 24 Juillet 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước . . . . . 6 f. 60
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 60

Tàu tới tàu đi

Tàu *Amazone* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 14 Juillet.

Tàu *Cordillère* đã khởi hành ở Marseille đi Đông-pháp, và Nhật-bản ngày 30 Juin.

Tàu *Chambord* chừng 28 Juillet thì ở Haiphong sẽ chạy đi Marseille.

Đấu giá

Ngày 12 Août hồi 16 giờ 30 lại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá làm hai cái nhà ở cho các quan chánh kỹ-sư ở Hanoi.

Việc làm đáng là : 37.167 p. 38
Tiền ký quỹ tạm : 600 p. 00

Nhà Bán đồ « TÂN-VĂN » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

OMEGA
CÓ BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS RÉUNIS
Nên hỏi giá của Bản-hiệu
2074

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84
HÓA-CHẤT và các thứ thuốc bào-chế
THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt
THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Thuốc hiệu mới — Muốn dùng thuốc này phải hỏi cho rành gửi Dược-sư Pháp thì mới có thể dùng được.
Gouttes « MÉTRARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ rất hay, làm da-dẻ mặt mày thêm nhuận tươi, dùng thuốc này 3 tháng thì thấy hiệu nghiệm.
Mấy thứ bán-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước dùng lọ nhỏ để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc bổ-phổi SIROP PECTORAL đặc-cổ, xá-mùi.
Thuốc lao chỉ người lớn dùng được thôi
Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2 ; 60 lọ là 30 viên
thuốc thụt — 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lậu ; chẳng kì mới hay cũ ; uống thuốc rachats entièrement ni thứ thuốc blennorrhagie của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được ra lắm người phải bệnh lậu.
Gouttes « VIRGINIS »
1 $ 80 một lọ
Trị những bệnh đến bà nhau : Kinh nguyệt không đều, ít hay hành kinh đau đớn, sinh máy, như đau bụng, ra trắng, uống thuốc này đến mức nào lấy lại mau tốt trong mình đã hao kém.
ĐỒ BUỘC THUỐC
SỈ DÙNG ĐỂ TRI-HOÁN HÓA-HỌC
ĐỒ MÔ-SẺ
Kính-ánh, đồ-ánh, thuốc-ánh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ánh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuộn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ
« THUỐC DÈRE »
0 $ 98 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai lắm hay có Dùng thuốc này phải thì mới nên uống thuốc này cho tốt mọi. Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được ! Thuốc này rất hay, nếu gặp ai chẳng hay gì đến sự sinh sản, lại là sức cho người có bệnh.
Muốn uống thuốc, nếp trong một tháng thì nên mua một chai lớn 1 litre. Giá có 7 $ 00 mà thôi.

MỚI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI
Số 7, canh tường T-biên
CÔ BÁN : Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29 phố Ngọc-thanh định giá. . . . . 2.800 $ 00
CHO THUÊ : Một kho đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Bobillot.
Hội ấy lại chuyên trị đủ tiệm nấm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam đoan chắc chắn.
Ai muốn mua góp tháng hay thuê tạm xin đến 26 phố Hội. Cả bản đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại.
2021

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu sói)
Phần nhiều người chết vì bệnh thương-hàn và bệnh bo-bo, nước hai bệnh ấy đáng ghê đáng sợ, vì nó làm cho hao mòn nội giống của chúng ta ; ấy là bệnh hao mòn vậy. Bệnh ấy người ta thường không để phòng mấy, khi mới phải cũng không lấy gì làm nặng, sau đến chừ nó làm cho yếu các phủ-tạng và làm cho giảm bớt sự chức tuyền lì nữa. Nếu khi có bệnh thời khí nào xảy ra thì người ấy là người có thể chống lại được, chớ người đã bị bệnh hao mòn ấy chắc là mắc phải.
Vậy thì nên dùng thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu sói). Dùng thuốc ấy thì da mặt xanh, sức lực lại khỏe mạnh, sống việc lại muốn làm ra như thường, ăn uống có ngon, khỏe mạnh lại tăng.
Chỉ dùng thứ lọ Dragées Rabuteau, thì những con sợ bị bệnh ấy sẽ tiêu tan.
Ở các tiệm bào nào có bán sẽ bán cả.
2004

BÁN BUÔN, BÁN LẺ

Các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ, hàng tây, hàng tàu và hàng Saigon v. v.
MỚI SANG :
Các hàng sắn có thơ mạo tặng đã là rất rẻ.
Khắc dão
NAM-THỊNH
Soieries et Tissus
6, Rue des Cantonnais
HANOI
2015

同安 VÔI 同榮
Vừa trắng, vừa rẻo, vừa quánh, vừa nở, tốt nhất Trung-Bắc lưỡng-kỳ là vôi Đồng-giao ; mua ngay của chủ lò bao giờ cũng vẫn rẻ. Xin hỏi
NGUYỄN-CẢNH
14, Phố hàng Cá (Đồng xuân), Hanoi.
2033

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 65 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu
Bản-sen thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.
Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính quán
2040

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 8 $ 00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất để dàng lý-thú.

CÁO-BẠCH
Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc-chắn để gửi chúng tôi làm tin như là : để bản cầm nhà ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.
Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng còn là của những các nhà mua hàng chịu đem ghi ; mà khi đến kỳ tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trăng số thì các số ấy cũng thuộc về của người có phiếu đem gửi.
Những cớ-lông để cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các ông ấy sẽ hỏi tại các tòa Công-sứ.
Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.
2038

NHỮNG BỒ TƠ LỤA
HIỆU
C. J. BONNET
LÀ TỐT HƠN CẢ
PACHOD Frères & Cie LYON
2050

No 133

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Giang-tiên hỉ nói :

— Tôi ở trong phủ, cơm no áo ấm, cũng không cần dùng gì đến tiền, tiền-thư đang lúc khốn cùng, nên cầm tiền cho đỡ tủng.

Lưu-gia-ngọc cảm ơn, rồi nhận lấy món tiền. *Giang-tiên-hỉ* cáo từ lui ra. Lại nói chuyện *Cố* phu-nhân từ khi sai *Giang-tiên hỉ* đi khỏi rồi, trong lòng mong đợi, bỗng nghe cửa ngoài đánh « *Xầm* » một tiếng. *Cố* phu-nhân kinh sợ, tái sắc mặt đi.

Các nữ-tỳ cười mà thưa rằng :

— Chẳng có ai gọi cửa báo tin gì đó, cớ sao phu-nhân lại kinh sợ ?

Cố phu-nhân nói :

— Các con không biết rõ. Số là nhà ta ngày nay đang gặp con suy-đồi, phần nhiều chỉ thấy những tin không hay. Ta đây khác nào như con chim sợ cung, cho nên nghe tiếng động của là đã kinh-ngạc.

Bỗng thấy đứa nữ-tỳ vào báo rằng :

— Có quan tri, phủ họ *Long* đến báo việc trọng yếu.

Cố phu-nhân truyền mời vào. Nguyên quan tri-phủ *Vân châu* tên gọi *Long-dược* tức là học-trò *Lưu-liệp Mỗ*, khi sóc-vọng, vẫn thường đến thăm. Bấy giờ *Long-dược* nghe mất hoảng hồn, cái chào *Cố* phu-nhân.

Cố phu-nhân mời ngồi mà hỏi rằng :

Chẳng hay việc gì mà ngài có ý kiến-ngạc như vậy ?

Long dược ngẫng trông, thấy có nữ-tỳ đứng đầy toan nói lại thôi. *Cố* phu-nhân biết ý, bảo các nữ-tỳ lui ra, *Long dược* đứng dậy mà thưa rằng :

— Dạ dám hầm su-mẫu ! tai vạ đến nơi mà su-mẫu không biết. Số là con trai *Hoàng-phủ-kinh* tên gọi *Hoàng-phủ thiên-hoa* thay họ đổi tên, lĩnh chức nguyên-soái đi đánh Phiên, cứu được thân-phụ hồi triều, bấy giờ hai cha con hẳn đều phong vương cả. Triều-đình nghiêm trị cái tội mạo-tấu cần ấn-tức bắt bỏ ngục-thất, lại có sắc quan đem quân về hỏi bắt gia-quyến. Hiện quan Khâm-sai cũng gần tới đây, các quan văn võ đứng đi nghênh-tiếp, su-mẫu nên trốn ngay đi là hơn, nếu bị giải tới Kinh, khó lòng mà bảo còn được tính-mệnh.

Cố phu-nhân nói :

— Ngài có lòng tử-tế mà báo cho như vậy, tôi xin cảm ơn, nhưng cả nhà tôi bị hại thì đều một mình tôi sống, cũng chẳng làm gì. Tôi xin theo phu-quân tôi cùng chết, nỡ lòng nào mà chạy trốn.

Long-dược nói :

— Su-mẫu đã muốn tận-tiết như vậy thì tôi xin chờ đây để mời su-mẫu đi.

Nói chưa dứt, lời thì bỗng thấy người nhà vào báo với *Long-dược* rằng :

— Có quan Khâm-sai sắp đến, mời lão-gia ra nghênh tiếp.

Long dược nói :

— Bay đi ra trước, rồi ta sẽ theo sau.

Khi người nhà ra khỏi rồi, *Long-dược* đứng dậy với chào *Cố* phu-nhân mà rằng :

— Tôi đi bây giờ thì tức-khắc phải đưa quan Khâm-sai tới đây đó, xin phu-nhân sửa-soạn sẵn.

Nói xong, vái chào rồi lên kiệu đi ngay. *Cố* phu-nhân gọi các người nhà đến mà bảo rằng :

— Vì cớ đứa giao-thiệp mạo tấu, cho nên quan Khâm-sai sắp đem quân đến để bắt gia-quyến ta giải Kinh, ta tất không giữ toàn được tính mệnh. Nay ta cho các ngươi đem những tài vật trong phủ mà chia nhau, rồi liệu trốn đi. Nếu chậm một chút mà có quan quân tới đây thì khó lòng thoát nạn.

Có mấy tên người nhà hầu đã lâu năm, khóc mà thưa rằng :

— Chúng con đội ơn phu nhân nhiều lắm, ngày nay xin theo phu-nhân tiến Kinh để được hầu-hạ, dẫu chết cũng xin cam lòng, họ nào mà bỏ trốn.

Cố phu-nhân nói :

— Chúng chết vô-ích, chẳng thà trốn đi là hơn !

Mọi người vâng lệnh, mỗ rương lục tủ, lấy tiền của chia nhau, rồi bỏ trốn đi, trong thật rọn-rịp. *Cố* phu-nhân nức nở mà khóc rằng :

— Một nhà hầu-hước mà bây giờ lan tác như thế này, nghĩ thật đau ruột !

Nói xong, cũng vào trong phòng giắt lấy một ít vàng-bạc để đàng làm liền lộ-phí, rồi ngồi ở nhà ngoài. Bấy giờ người nhà đã tản-lạn hết cả, quan Khâm-sai đem 500 quân đến vây nhà họ *Lưu*, truyền gọi *Cố* phu-nhân mau mau sửa soạn hương án để nghênh-tiếp thánh-chỉ.

Cố phu-nhân nói :

Người nhà bỏ đi cả, còn biết lấy ai mà sửa-soạn hương-án bây giờ.

Nói xong, liền qui xuống để nghênh-tiếp thánh-chỉ. Quan Khâm-sai tuyên đọc tờ thánh-chỉ trong tờ thánh-chỉ chỉ nói rằng bắt gia-quyến nhà họ *Lưu*, chứ không nói gì đến việc họ *Lưu* giao-thông với quân giặc cả. *Cố* phu nhân, không hiểu chuyện, mới hỏi hầm bà rằng :

— Việc này do quan Tuần-phủ *Sơn-đông* mạo-tấu, nay mai cha con *Hoàng-phủ-kinh* cùng có công to hầm-hại phu-quân ta. Hôn-quân kia không nghĩ đến cái ân-tình của Hoàng-hậu trước, mà nỡ đem gia-quyến ta đàng làm tế-vật để thưởng công cho nhà *Hoàng-phủ*. Nay mai ta tới Kinh, tất phải cãi lý với đứa gian-thần một phen.

Các quan văn võ đi theo quan Khâm-sai đều tủm-tỉm cười mà không nói câu gì.

HỒI THỨ XLVIII

Quan Bố-chính *Tân-thừa ân* sức nghĩ đến việc tranh bón năm trước, có ý cảm tức, mới đứng dậy bảo *Cố* phu-nhân rằng :

— Thôi, phu-nhân đứng giả miệm nữa ! Năm xưa phu-nhân cậy có thế lực, đã làm nhiều điều hung-ác. Con trai là *Lưu-khuê-bích* cùng *Hoàng-phủ* công tử thì bắn để định bón. Bắn không được trúng, lại đem lòng thù-oán, phóng hỏa ở *Tiêu xuân-đình*, cháy hại *Hoàng-phủ* công-tử, may mà *Hoàng-phủ* công-tử được thoát-nạn. Sau lại viết thư cho *Lưu* quốc-trượng, để tiến cử *Hoàng-phủ* nguyên-soái đi đánh Phiên, mà bảo *Hành-như trạch* mạo-tấu là *Hoàng-phủ* nguyên-soái đầu hàng quân Phiên và đất quân Phiên về đánh. Bởi thế, triều-đình mới cho quan Khâm-sai nã trốc gia-quyến nhà *Hoàng-phủ*, may mà *Hoàng-phủ* công-tử trốn thoát được, rồi thay họ đổi tên, thì đỗ trạng-nguyên. Tính chừng nguyên soái đi đánh Phiên. *Lưu* quốc-trượng biết là *Hoàng-phủ* công-tử, liền viết một tờ phản-thư mà báo cho quân Phiên vào đánh Kinh-thành để cướp lấy thiên-hạ. Nhờ cái hồng phúc của thiên-tử, mà khi bức thư ấy đem đi, bị *Hoàng-phủ* công-tử bắt được, tâu với triều-đình

(Còn nữa)